

LICEUM OGÓLNOKSZAŁCĄCE
JĘZYK POLSKI
WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH
I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH
JĘZYK POLSKI
KLASA I/poziom rozszerzony/

Wymagania edukacyjne – język polski – klasa II –poziom rozszerzony

zgodne z Podstawą programową i Programem nauczania języka polskiego dla IV etapu edukacyjnego-Zrozumieć tekst. Zrozumieć człowieka

Wymagania ogólne

Wymagania ogólne	Ocena dopuszczająca uczeń:	Ocena dostateczna uczeń:	Ocena dobra uczeń:	Ocena bardzo dobra uczeń:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	- rozumie teksty o prostej budowie; - dostrzega sensy zawarte w powierzchniowej warstwie tekstu; - z pomocą rozpoznaje funkcje tekstu i z pomocą wskazuje środki językowe służące ich realizacji; - odbiega od stosowania kryteriów poprawności językowej;	- rozumie teksty o niezbyt skomplikowanej budowie; - stara się dostrzegać sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; - stara się rozpoznać funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; - zwraca uwagę na kryteria poprawności językowej;	- na ogół rozumie teksty o skomplikowanej budowie; - na ogół dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; - na ogół rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; - na ogół ma świadomość kryteriów poprawności językowej;	- rozumie teksty o skomplikowanej budowie; - dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; - rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; - ma świadomość kryteriów poprawności językowej;
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	- nie zawsze poprawnie stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu próbuje wykorzystać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - próbuje poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - próbuje odczytać rozmaite sensy dzieła; - próbuje dokonać interpretacji porównawczej;	- stara się stosować w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu stara się wykorzystywać wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - stara się poznać niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - stara się odczytać rozmaite sensy dzieła; - stara się dokonać interpretacji porównawczej;	- na ogół stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu na ogół wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - na ogół poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - na ogół odczytuje rozmaite sensy dzieła; - na ogół dokonuje interpretacji porównawczej;	- stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; - w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany; - poznaje niezbędne dla literatury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; - odczytuje rozmaite sensy dzieła; - dokonuje interpretacji porównawczej;
III. Tworzenie wypowiedzi	- buduje wypowiedzi o niezbyt wysokim stopniu złożoności; - nie zawsze stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - próbuje zwiększać własną kompetencję językową.	- stara się budować wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; - stara się stosować w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - zwraca uwagę na własną kompetencję językową.	- na ogół buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; - na ogół stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - na ogół ma świadomość własnej kompetencji językowej.	- buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; - stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; - ma świadomość własnej kompetencji językowej.

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

* ORAZ KOLOREM NIEBIESKIM OZNACZONE SĄ WYMAGANIA DLA POZIOMU ROZSZERZONEGO

I. WYMAGANIA ODNOSZĄCE SIĘ DO TREŚCI NAUCZANIA ZAMIESZCZONYCH W PODRĘCZNIKACH DLA KLASY I

1. BIBLIA

Teksty literackie

*Księga Koheleta (fragmenty)

Dialog z przeszłością

*Hanna Krall Czerwiec 1996. Florencja (fragmenty)

*Konstandinos Kawafis Monotonia

*Tadeusz Nowak Psalm nad śnieg bielszy, Psalm o chorych nogach

znajomość ww. tekstów obejmuje: streszczenie, charakterystykę bohaterów i świata przedstawionego (epika, dramat), analizę i interpretację

Pojęcia kluczowe

– Świat idei: *Deus artifex, *homo viator.

– Organizacja dzieła literackiego: *stylizacja biblijna, *literatura faktu.

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
	to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dobrą ,a także:
*- przedstawić losy Szulima i członków jego rodziny	* – porównać historię Hioba i Szulima – bohatera opowiadania	* – wskazać w analizowanym tekście nawiązania do stylu	*- sformułować własną opinię na temat sił rządzących

* – objaśnić sens wyrazu „marność” w kontekście księgi biblijnej * – wskazać aluzje i nawiązania biblijne w Psalmie nad <i>śnieg</i> bielszym * – objaśnić tytuł wiersza Nowaka (Psalm nad <i>śnieg</i> bielszy)	* – wyjaśnić, na czym polega wartość faktograficzna opowiadania * – odszukać w tekście biblijnym i zinterpretować aforyzmy wyrażające prawdy o świecie i człowieku * – odszukać i nazwać środki językowe budujące stylizację biblijną w Psalmie nad <i>śnieg</i> bielszym * – wyjaśnić, na czym polega reinterpretacja psalmu biblijnego w wierszu	biblijnego * – zinterpretować symboliczne znaczenie tafla lodowych upamiętniających ofiary Holocaustu * – objaśnić tytuł Księgi Koheleta (Eklezjasty) oraz wskazać jej genezę i czas powstania * – wskazać językowe środki stylistyczne podkreślające refleksyjny charakter analizowanych tekstów * – samodzielnie zinterpretować Psalm o chorych nogach, odczytując obecne w nim przekształcenia tradycji biblijnej	ludzkim losem * – porównać sposób przedstawienia przemijalności świata i życia ludzkiego w Biblii i w dziele malarskim
--	---	--	---

Na ocenę celującą uczeń opowiadał doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

2. ANTYK GRECKO-RZYMSKI

Treści nauczania

- *Dydaktyczna i formacyjna funkcja literatury antycznej.
- *Dialog z poetyką teatru greckiego w kulturze współczesnej.

Teksty literackie

*Do Demeter

Inne teksty kultury

- *Ośrodek Badań Teatralnych Gardzienice *Metamorfozy* (fragmenty)
- *Włodzimierz Lengauer *Gardzienickie gesty* (fragmenty)

Dialog z przeszłością

- *Jacek Kaczmarski *Przechadzka z Orfeuszem*
- *Stanisław Pasierb *Sauroktonos*
- *Czesław Miłosz *Orfeusz i Eurydyka*
- *Josif Brodski *W stylu Horacego*
- *Cyprian Norwid *Do Spółczesnych*

znajomość ww. tekstów obejmuje: streszczenie, charakterystykę bohaterów i świata przedstawionego (epika, dramat), analizę i interpretację

Pojęcia kluczowe

- Świat idei: *poeta wychowawca, *archetyp, *narcyzm.
- Organizacja dzieła literackiego: *hybris, *renarracja, *transpozycja.

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
	to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dobrą , a także:
<ul style="list-style-type: none"> -określić nastrój i tematykę omawianych wierszy antycznych -wskazać w wierszu J. Pasierba nawiązania do dzieła rzeźbiarskiego -opowiedzieć historię Demeter i Kory -opowiedzieć mit orficki -wskazać w wierszu J. Kaczmarskiego aluzje i nawiązania do historii mitologicznej -scharakteryzować sytuację nadawczo-odbiorczą w utworze Kaczmarskiego -opowiedzieć mit o Narcyzie -rozpoznać kolokwializm w eseju Herberta i określić ich funkcję -odczytać sens omawianego tekstu sprawdzającego umiejętność czytania ze zrozumieniem i wyróżnić w tekście argumenty, kluczowe pojęcia oraz twierdzenia -scharakteryzować kreację podmiotu lirycznego i adresata w omawianej pieśni Horacego -przedstawić stosunek podmiotu lirycznego do bogów w pieśniach Horacego -określić nastrój omawianych pieśni -wykorzystać kontekst biograficzny Horacego do interpretacji pieśni -zinterpretować sens metafory otwierającej pieśń <i>Wzniosłem pomnik</i> 	<ul style="list-style-type: none"> -wyodrębnić i zinterpretować puentę omawianych wierszy antycznych -przedstawić i porównać wizerunek Erosa w dziełach literackich i malarskich -określić funkcję tytułu i motto wiersza Pasierba oraz scharakteryzować sytuację liryczną w wierszu -scharakteryzować obie bohaterki przedstawione w hymnie Do Demeter, zwracając uwagę na przeżywane przez nie emocje -wskazać sensy symboliczne mitu o Demeter i Korze -przedstawić kreację Orfeusza jako wzorca poety -zaprezentować obraz piekła przedstawiony w wierszu <i>Przechadzka z Orfeuszem</i> -przedstawić ocenę postaci Narcyza w eseju Herberta -odczytać sens metafor w wierszu <i>Poświatowskiej Lustr</i> -objaśnić, na czym polega zmiana w rolach kobiety -mężczyzny w wierszu współczesnej poetki -hierarchizować i syntetyzować informacje zawarte w tekście sprawdzającym umiejętność czytania ze zrozumieniem -sformułować zalecenia: „jak żyć szczęśliwie” na podstawie analizowanego tekstu pieśni Horacego -objaśnić, z czego wynika przekonanie podmiotu lirycznego w utworze Horacego o nieśmiertelności własnych dokonań -odczytać znaczenie odwołania mitologicznego 	<ul style="list-style-type: none"> -zaproponować i uzasadnić własną interpretację omawianego tekstu poetyckiego -rozpoznać w hymnie Do Demeter i nazwać środki językowe służące wyrażaniu emocji postaci -samodzielnie zinterpretować dowolną historię mitologiczną, wskazując na jej archetypiczny charakter -objaśnić, na czym polegał rytualny charakter mitu orfickiego -porównać malarskie przedstawienia mitu o Narcyzie, wskazując na różnice w ich nastroju -wskazać podobieństwo w myśleniu o Narcyzie w eseju Herberta i rozprawie Głowińskiego -wnioskować na podstawie zebranych informacji -wskazać w pieśniach Horacego obecność motywów żeglugi, biesiady i Fortuny oraz objaśnić ich funkcje -wskazać podobieństwa i różnice między fragmentami utworów Horacego i J. Kochanowskiego -porównać koncepcje patriotyzmu ukazane w wierszach Horacego i Norwida -objaśnić, na czym polega przekształcenie Horacjańskiego motywu w utworze Brodskiego 	<ul style="list-style-type: none"> -wskazać podobieństwo leksykalne i kompozycyjne między anakreontykami a wierszem współczesnym -porównać sposób ukazania emocji Orfeusza w dziele literackim i plastycznym -objaśnić, na czym polega odmiennosc wykorzystania historii mitologicznej w dziełach Herberta i <i>Poświatowskiej</i> -objaśnić zasady etyczne epikureizmu i stoicyzmu z odwołaniami do analizowanego tekstu pieśni Horacego -wiedzy o szkole filozoficznej

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

3. ŚREDNIOWIECZE

Teksty literackie:

- * Mistrz Wincenty zwany Kadłubkiem Kronika polska
- * *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty)
- * Dante Alighieri Boska Komedia (fragmenty)

Inne teksty kultury

- * P. La Rouge *Taniec śmierci*
- * S. Botticelli, ilustracja do Boskiej Komedii
- * *Anioł zamyka piekło*

Dialog z przeszłością

- * Białoszewski Wywiad
- * H. Holbein Zakonnik
- * J. Iwaszkiewicz Kochankowie z Marony
- * T. Różewicz Brama
- * zdjęcie z Kambodży (s. 354)
- * Ingmar Bergman *Siódma pieczęć*

Pojęcia kluczowe

- świat idei – np. * erudycja, * profetyzm, * alegoryczność

- organizacja dzieła literackiego i innych tekstów kultury np. : * kronika, * historiografia * alegoria, * antyteza, * danse macabre, * groteska, * naturalizm, * antyteza, * satyra, * opowiadanie, * behawioryzm, * poemat narracyjny, * tercyna, * realizm, * wizyjność, * alegoryczność, * sceny dantejskie, * materializm, * erudycja, * profetyzm, * film fabularny

Ocena dopuszczająca Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto	Ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto
<ul style="list-style-type: none"> -* Scharakteryzować średniowieczny sposób przedstawienia śmierci w <i>Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> * Wymienić stany i zawody ludzi uczestniczących w tańcu śmierci *Scharakteryzować przedstawicieli zawodów i stanów wymienionych w średniowiecznym utworze <i>Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> * Scharakteryzować narrację w utworze <i>Kochankowie z Marony</i> -*Scharakteryzować troje głównych bohaterów utworu J.Iwaszkiewicza -* Objąsnić znaczenie tytułu dzieła Dantego i określić czas jego powstania -* Objąsnić znaczenie frazeologizmu „sceny dantejskie”, odwołując się do fragmentu utworu -*Scharakteryzować Beatrycze, zwracając uwagę na uczucia przeżywane przez bohaterkę -* Streścić fabułę filmu <i>Siódma pieczęć</i> Ingmara Bergmana Objąsnić tytuł dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> -* Porównać sposoby przedstawienia męczeństwa św. Stanisława, wskazując na różnice rodzajowe między tekstami -*Scharakteryzować wygląd Śmierci na podstawie <i>Rozmowy mistrza Polikarpa ze śmiercią</i> -*Wskazać elementy grozy i komizmu w kreacji Śmierci -*Wymienić przyczyny zainteresowania tematem śmierci w średniowieczu -*Wskazać środki językowe służące plastyczności obrazowania -*Odszukać w tekście przykłady kontrastu i karykatury -* Omówić uczucia i wzajemne oczekiwania bohaterów <i>Kochanków z Marony</i> wobec siebie -*Porównać związek miłosny Tristana i Izoldy ze związkiem Oli i Janka -* Opisać kompozycję utworu Dantego, wskazując na rządzącą nią symbolikę liczb -*Określić sytuację egzystencjalną bohatera Boskiej Komedii na podstawie analizy fragmentu -*Wskazać w tekście Boskiej Komedii i zinterpretować alegorię -*Objąsnić genezę powstania piekła w utworze Dantego oraz omówić jego strukturę -*Scharakteryzować współczesną rzeczywistość przedstawioną w wierszu Różewicza <i>Brama</i> -*Wskazać środki językowe służące kreacji postaci Beatrycze -*Przedstawić historię Kościoła w interpretacji Beatrycze -*Objąsnić symbole zastosowane we fragmencie Boskiej Komedii -* Opisać realia epoki przedstawione w filmie <i>Siódma pieczęć</i> Ingmara Bergmana -*Opisać emocje przeżywane przez bohaterów <i>Siódmej pieczęci</i> oraz relacje między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> -* Wskazać genezę <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> i objaśnić znaczenie jego tytułu *Odszukać w <i>Rozmowie Mistrza Polikarpa ze Śmiercią</i> przykłady kontrastu i karykatury oraz wskazać ich funkcję *Wskazać elementy grozy i komizmu w kreacji Śmierci oraz określić funkcję ich połączenia -*Rozpoznać w utworze elementy obrazowania naturalistycznego i groteski oraz określić funkcje takiego przedstawienia w <i>Rozmowie mistrza Polikarpa ze śmiercią</i> *Określić nawiązania do średniowiecznego dialogu w wierszu M. Białoszewskiego -* Wskazać genezę utworu <i>Kochankowie z Marony</i> i objaśnić znaczenie jego tytułu -*Porównać schemat fabularny wątku miłosnego w <i>Dziejach Tristana i Izoldy</i> oraz w opowiadaniu Iwaszkiewicza -*Scharakteryzować świat przedstawiony dzieła Dantego -*Wskazać i scharakteryzować przewodników Dantego -* Wskazać charakterystyczne cechy Dantejskiej kreacji piekła -*Określić nawiązania i aluzje do utworu Dantego w wierszu współczesnym -* Udowodnić wizyjny i symboliczny charakter wypowiedzi Beatrycze -* Objąsnić symboliczny sens gry w szachy ze Śmiercią -*Zinterpretować sens ostatniej sceny filmu I. Bergmana -*Wskazać aluzje biblijne w dziele Bergmana 	<ul style="list-style-type: none"> -* Ustalić samodzielnie kryteria porównania <i>Hymn do świętego Stanisława</i> oraz fragmentu kroniki -* Określić podobieństwa między literacką a plastyczną realizacją motywu tańca śmierci -* Porównać sposób przedstawienia śmierci w średniowiecznym utworze i wierszu współczesnym, samodzielnie dobierając kryteria porównania -* Zinterpretować uniwersalne prawdy o ludzkim losie wpisane w opowiadanie Iwaszkiewicza -* Dostrzec i nazwać swoiste cechy języka i stylu Różewicza -*Objąsnić puentę wiersza T. Różewicza <i>Brama</i> -* Rozpoznać w tekście aluzje literackie -* Zinterpretować wymowę filmu <i>Siódma pieczęć</i>, wykorzystując jako kontekst Apokalipsę św. Jana

4. RENESANS

Treści nauczania

- *Koncepcja utopijnego państwa – zniewolenie jednostki w społecznym raju.
- *Uniwersalny wymiar humanistycznej interpretacji świata – od antyku do literatury XX wieku.

Teksty literackie

- *Tomasz Morus Utopia (fragmenty)

Dialog z przeszłością

- *Leopold Staff *Przedśpiew*

Pojęcia kluczowe

- Świat idei: topos „gdzie jest / gdzie są?” (*ubi est? / ubi sunt?), *utopia, *parafraza.
- Organizacja dzieła literackiego: *klasyzm renesansowy, *cykl literacki.

UCZEŃ POWINIEN NA OCENĘ:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	DOBRA to, co na ocenę dostateczną , a także:	BARDZO DOBRA to, co na ocenę dobrą , a także
– scharakteryzować renesansowy ideał kobiety, odwołując się do dzieł literackich i przedstawienia malarskiego – wskazać genezę <i>Pieśni o spustoszeniu Podola</i> – scharakteryzować kreację podmiotu lirycznego i adresata w omawianym utworze – przedstawić portret tatarskich najeźdźców oraz polskiej szlachty ukazany w <i>Pieśni o spustoszeniu Podola</i> – wykorzystać kontekst biograficzny do interpretacji utworów <i>Żywot człowieka poczciwego</i> Reja i Panna XII Kochanowskiego – opisać prace ziemianina przedstawione w utworach	– zinterpretować pieśń [<i>Niezwykłym i nie leda piórem opatrzony...</i>] jako realizację toposu non omnis moriar – wskazać nawiązania mitologiczne w pieśni – wykorzystać kontekst biograficzny do interpretacji utworu – dostrzec nawiązania do światopoglądu epoki odrodzenia w wierszu Staffa <i>Przedśpiew</i> – wskazać podobieństwa w ujęciu miłości w lirykach Petrarki i Kochanowskiego – wskazać cechy gatunkowe sonetu – odszukać wypowiedź ironiczną i wskazać jej funkcje – rozpoznać, zanalizować i zinterpretować puentę pieśni – omówić kreację natury w tekstach Kochanowskiego i Reja – porównać stosunek podmiotu mówiącego do wsi w omawianych utworach – zinterpretować fraszkę Kochanowskiego <i>Ku Muzom</i> jako realizację toposu non omnis moriar	– określić związek budowy wersyfikacyjnej pieśni Kochanowskiego z ich renesansowym charakterem – dostrzec nawiązania do renesansowego obrazowania w wierszu Staffa <i>Przedśpiew</i> – scharakteryzować związek renesansowej wizji miłości z humanistyczną koncepcją człowieka – wskazać podobieństwa w sposobie obrazowania w lirykach Petrarki i Kochanowskiego – zaprezentować tok argumentacyjny przedstawiony w wierszu, wskazując na argumenty racjonalne i emocjonalne – wskazać genezę toposu arkadyjskiego	– porównać świat przedstawiony w pieśniach Kochanowskiego i Horacego, wskazując na sposoby chrystianizacji wątków obecnych w utworach antycznego poety – zaprezentować różne sposoby kreowania postawy afirmacji świata w renesansowych dziełach literackich i malarskich

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

5. BAROK

Treści nauczania

Nawiązania do barokowych toposów i motywów oraz do barokowej poetyki w literaturze współczesnej.

Teksty literackie

- *Józef Bartłomiej Zimorowic *Rocznica*

Inne teksty kultury

- *Janusz Tazbir *Reformacja – kontrreformacja – tolerancja* (fragmenty)

Dialog z przeszłością

- *Jarosław Marek Rymkiewicz *Wiersz na te słowa Heraklita*
- *Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki *Liber mortuorum* (wybór)
- *Stanisław Grochowiak [Dla zakochanych to samo staranie...]

Pojęcia kluczowe

- *turpizm, *ars moriendi, tenebryzm, *gradacja, *kompozycja łańcuskowa, *figura sumacji.

Uczeń powinien umieć na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ to, co na ocenę dopuszczającą ,a także:	DOBRA to, co na ocenę dostateczną , a także:	BARDZO DOBRA to, co na ocenę dobrą ,a także
*– określić tematykę i sytuację liryczną wierszy	*– omówić koncept wykorzystany w wierszach D. Naborowskiego *– uargumentować przynależność	*– objaśnić, na czym polega intelektualny charakter	*– przedstawić graficznie symetrię budowy wiersza

<p>Naborowskiego *– scharakteryzować kreację podmiotu lirycznego i adresata w omawianych utworach *– odszukać symbole vanitas w wierszu Naborowskiego, *– wskazać wiersz Naborowskiego, do którego odwołuje się Rymkiewicz *– wskazać elementy światopoglądu libertyńskiego w poezji Morsztyna</p>	<p>tekstu do nurtu poezji dworskiej *– wskazać w utworze metafory i objaśnić mechanizm ich powstawania *– omówić koncepcje temporalne w wierszach Naborowskiego *– omówić funkcjonowanie w wierszach Morsztyna motywu śmierci i ognia *– objaśnić mechanizm budowania wypowiedzi metaforycznej na podstawie dowolnego wiersza Morsztyna *– scharakteryzować sposób ujęcia i funkcję barokowych motywów i toposów obecnych w wierszach Grochowiaka *– wskazać powinowactwa wierszy Grochowiaka z poetyką barokową – wskazać w wierszu leksykalne środki wyrazu oraz określić ich funkcję – zanalizować mechanizm powstawania konceptu wykorzystującego wieloznaczność słów</p>	<p>wiersza Naborowskiego *– określić inspiracje filozoficzne wierszy wanitatywnych Naborowskiego i Rymkiewicza *– określić podobieństwo refleksji temporalnej i wskazać analogie w sposobie obrazowania w wierszach obu poetów *– wskazać w dziele literackim i malarskim sposoby wyrażania refleksji o przemijaniu *– porównać sposób postrzegania miłości i kobiety w wierszach Morsztyna i Petrarcki – podać cechy dobrej mowy *– określić inspiracje filozofią baroku w wierszach współczesnego poety *– omówić podobieństwa w obrazowaniu w utworach Dyckiego i Zimorowica</p>	<p>Naborowskiego *– zabrać głos w dyskusji na temat postawy wobec świata wyrażonej w erotykach Morsztyna *– porównać sposób i cel wykorzystania motywów turpistycznych w wierszach Morsztyna i Grochowiaka</p>
--	---	---	--

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

6. OŚWIECENIE I PREROMATYZM

Treści nauczania

- *Współczesne rozprawy z oświeceniowymi metodami poznawania rzeczywistości.
- *Bohater faustyczny jako wzorzec człowieka poszukującego.
- *Człowiek wobec rzeczywistości historycznej, dobra i zła, Boga i szatana.

Teksty literackie

Johann Wolfgang Goethe *Faust, cz. I (fragmenty)
*Franciszek Karpiński, wiersze (*wybór*)

Dialog z przeszłością

- *Olga Tokarczuk *Podróż ludzi Księgi*
- *Leopold Staff *Ars poetica*
- *Czesław Miłosz *Ars poetica?*
- *znajomość ww. tekstów obejmuje: streszczenie, charakterystykę bohaterów i świata przedstawionego (epika, dramat), analizę i interpretację**

Pojęcia kluczowe

- Świat idei: o, *Duch, *faustyzm, *gnostycyzm, *, „człowiek – boże igrzysko”, *pilatyzm.
- ORGANIZACJA DZIEŁA LITERACKIEGO: *SYNKRETYZM, *POWIEŚĆ PARABOLA, *KONTRAPUNKT FABULARNY, *MOWA EZOPOWA.

UCZEŃ POWINIEN NA OCENĘ:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	DOBRA to, co na ocenę dostateczną , a także:	BARDZO DOBRĄ to, co na ocenę dobrą , a także
<p>– scharakteryzować świat przedstawiony w powieści Tokarczuk <i>Podróż ludzi Księgi</i> – określić istotę utworu metapoetyckiego na podstawie wierszy Staffa <i>Ars poetica</i> i Miłosza <i>Ars poetica?</i> – sformułować zasady i cele tworzenia przedstawione w wierszach Staffa i Miłosza – streścić historię spotkania Laury i Filona – scharakteryzować bohaterów sielanki Karpińskiego oraz kreację podmiotu lirycznego i adresata w wierszu – wskazać cechy gatunkowe sielanki – streścić dzieje Fausta – scharakteryzować stan psychiczny Fausta, wskazując na jego stosunek do wiedzy i poznania</p>	<p>– odczytać symbolikę ogrodu i budowli, w której znajduje się Księga (powieść Olgi Tokarczuk) – porównać rozumienie prawdy i wiedzy przez dwóch bohaterów powieści Tokarczuk (mistrza i Burlinga) – zinterpretować zakończenie powieści Tokarczuk – porównać poglądy na temat Boga, natury świata i narzędzi poznania prezentowane przez Burlinga i Markiza (powieść Tokarczuk) – objaśnić znaczenie toposu podróży w powieści Olgi Tokarczuk i omówić relacje Markiza z Weroniką – zinterpretować symbol, do którego odwołuje się w swojej wypowiedzi Markiz w <i>Podróży ludzi Księgi</i> – odszukać i zinterpretować w wierszach Staffa i Miłosza i wypowiedzi aforystyczne – rozpoznać środki stylistyczne występujące w utworach oraz wskazać ich funkcje – opisać scenę sielanki Laura i Filona oraz jej</p>	<p>– przyporządkować przekonaniom mistrza i Burlinga (powieść Tokarczuk) prawdy o świecie głoszone przez filozofów w XVII i XVIII wieku – odczytać dzieła malarskie, odwołując się do symbolicznych sensów toposu Księgi (powieść Tokarczuk) – porównać programy poetyckie Staffa i Miłosza – omówić związki między refleksją metapoetycką nawiązującą do idei oświecenia a klasycystycznym sposobem jej wyrażania – omówić sposoby wyrażania emocji oraz kreowania natury w liryce sentymentalnej, wskazując środki stylistyczne</p>	<p>– zająć własne stanowisko w dyskusji na temat koncepcji świata i sposobów jego poznania, uwzględniając przekaz powieści <i>Podróż ludzi Księgi</i> – porównać konwencję klasycystyczną i sentymentalną, odwołując się do poznanych utworów literackich – wykorzystać <i>Księgę Hioba</i> jako kontekst do interpretacji dramatu Goethego – ocenić postawę Fausta – porównać sens i warunki zakładu Pascala z paktem Fausta z Mefistofelem – porównać sposób przedstawienia i postać indywidualizmu w postawach Fausta i Wertera</p>

<p>– nazwać wartości i normy, przeciw którym buntuje się Faust – przedstawić pakt zawarty między Faustem a Mefistofeilesem (prawa i obowiązki obu stron)</p>	<p>znaczenie w budowaniu nastroju utworu – przedstawić koncepcję miłości sentymentalnej, odwołując się do utworu Karpińskiego – porównać racjonalistyczne i spirytualistyczne postrzeganie świata, odwołując się do poglądów Wagnera i Fausta – objaśnić symboliczny sens miejsc, które odwiedzają bohaterowie Fausta – Odczytać znaczenie symboliki światła w przedstawieniu malarskim (R.van Rijn Faust)</p>	<p>typowe dla tego nurtu – rozpoznać elementy charakterystyczne dla konwencji sentymentalnej w przedstawieniu malarskim – wskazać genezę dramatu Faust – wymienić dzieła z różnych dziedzin sztuki odwołujące się do motywów faustycznych</p>	
--	--	---	--

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

I. WYMAGANIA ODNOSZĄCE SIĘ DO TREŚCI NAUCZANIA ZAMIESZCZONYCH W PODRĘCZNIKACH DLA KLASY II

* oraz kolorem niebieskim oznaczone są teksty i wymagania dla poziomu rozszerzonego

1. Romantyzm

Treści nauczania

Nowa estetyka – przełom romantyczny w literaturze, malarstwie i muzyce.
Romantyczne drogi wiodące do poznania – siebie, natury i świata pozazmysłowego.
Polskie drogi do wolności – koncepcje odzyskania niepodległości w literaturze romantycznej.
Władcy romantycznej historii – człowiek, Bóg, szatan.
Tragizm bohaterów romantycznych.
Romantyczny poeta wieszcz wobec Boga i innych ludzi.
Inicjacyjny charakter podróży romantycznej.
Kreacje bohaterów romantycznych – pomiędzy indywidualizmem a realizacją kulturowych wzorców.
Literatura romantyczna jako źródło polskiej mitologii narodowej.
Antynomie literatury romantycznej.
„Poezja wszechstronna” – estetyka dramatu romantycznego.
Nawiązania do romantycznych toposów i motywów w literaturze współczesnej.
Czy na pewno „nieszczeniwy”? – dramat romantyczny w polskim teatrze współczesnym.
*Rozrachunek z romantyczną mitologią narodową w literaturze współczesnej.
*Gombrowiczowski rozrachunek z narodowymi stereotypami.

Teksty literackie

Adam Mickiewicz, wiersze (wybór, w tym Oda do *młodości*), Ballady (wybór, w tym *Romantyczność*), Sonety krymskie (wybór), Konrad Wallenrod (fragmenty), Dziady cz. III, Dziady cz. IV (fragmenty), Pan Tadeusz, *Liryki *lozańskie* (wybór)
Juliusz Słowacki, wiersze (wybór), *Kordian
Cyprian Kamil Norwid, wiersze (wybór)
Franciszek Schiller Do *radości*
*Zygmunt Krasiński Listy (wybór), Nie-Boska komedia

Inne teksty kultury

Caspar David Friedrich *Skały* kredowe na Rugii
Georg Wilhelm Friedrich Hegel *Wykłady z filozofii dziejów* (fragmenty)
Tadeusz Konwicki *Lawa*
Georges Bizet *Carmen*
Maria Janion *Niesamowita słowiańszczyzna* (fragmenty)
Maria Janion *Makia welizm*

Dialog z przeszłością

Julian Tuwim *Śmierć*
Jarosław Iwaszkiewicz Do prawnuczki
Anna Kamińska *Prośba*
Andrzej Bursa *Poeta*
*Czesław Miłosz *Dolina Issy* (fragmenty)
*Ernest Bryll *Lekcja polskiego – Słowacki*
*Witold Gombrowicz *Trans-Atlantyk*

Pojęcia kluczowe

romantyzm, irracjonalizm, *mistycyzm, *lucyferyzm, ludowość, historyzm, orientalizm, pejzaż duszy, pielgrzymka, egotyzm, wallenrodyzm, bajronizm, *romantyczna choroba wieku, makiawelizm, prometeizm, mesjanizm, martyrologia, *teodycea, rewolucja, historiozofia, indywidualizm, bohater werterycki, wieszcz, mit arkadyjski, *autokreacja, *winkelriedyzm, *prowidencjalizm, *stereotyp, *Syncryzma, powieść epistolarna oda, ballada, legenda, list poetycki, rapsod, *powieść poetycka, dramat romantyczny, kompozycja otwarta, synkretyzm, improwizacja, epopeja romantyczna, idealizacja, epilog, *poemat dygresyjny, *parodia, *aluzja literacka, *intertekstualność, *syllepsis

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	DOBRA to, co na ocenę dostateczną , a także:	BARDZO DOBRĄ to, co na ocenę dobrą , a także
	- przedstawić znaczenie motta utworu;	- przedstawić sferę ideową	- porównać epokę oświecenia i romantyzmu i

<ul style="list-style-type: none"> - zdefiniować wymienione wyżej pojęcia kluczowe - wyjaśnić znaczenie słowa „romantyzm”, „romantyczny”; - podać daty wiążące się z powstaniem romantyzmu w Europie i w Polsce; - określić własny nastrój związany z obrazem romantycznym; - nadać obrazowi romantycznemu własny tytuł; - przedstawić historiozofię na podstawie pierwszych akapitów tekstu Hegla; - wskazać związek myśli historiozoficznej Hegla z ideami oświecenia; - przypomnieć historiozofię św. Augustyna; - przedstawić ogólną tematykę wiersza <i>Do Radości</i>; - przedstawić wczesną biografię Mickiewicza; - wyjaśnić postrzeganie świata i ludzi przez poetę <i>Ody do młodości</i>; - podać genezę ballad Mickiewicza; - wskazać instrumentację głoskową w sonetach A. Mickiewicza - wymienić słowa tworzące koloryt lokalny (orientalizmy) w Sonetach A. Mickiewicza - przedstawić genezę utworów A. Mickiewicza np. Konrada Wallenroda, <i>Dziadów</i>, <i>Pana Tadeusza</i>, - przedstawić znaczenie motta utworu; - wskazać <i>Wielką Improwizację</i> i określić okoliczności jej wygłoszenia w utworze; - określić, z ilu i jakich elementów kompozycyjnych składa się III cz. <i>Dziadów</i>; - omówić sposób traktowania więźniów na podstawie <i>Dziadów</i> cz. III - opisać cierpienia bohaterów; - wskazać fragmenty w <i>Ustępie</i> III cz. <i>Dziadów</i> opisujące działanie carskich represji; - wskazać w <i>Widzeniu księdza Piotra</i> elementy kreujące nastrój grozy; - wymienić postaci ukazane we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> i wyjaśnić, co je łączy; - wymienić motywy łączące podane fragmenty utworu; - przedstawić stosunek szlachty zaściankowej do chłopów; - określić hierarchię wartości Sędziego; - podać przykłady użycia przymiotnika „ostatni”; - znaleźć w monologu <i>Telimeny</i> środki wyrazu świadczące o jej stosunku do przyrody litewskiej; - sporządzić katalog drzew i krzewów wymienionych we fragmencie; - wskazać w podanych fragmentach uczucia bohaterów wobec przyrody; - wskazać w opisach puszczy efekty wizualne i dźwiękowe; - wymienić baśniowe cechy opisu <i>matecznika</i>; - zrekonstruować biografię Jacka Soplicy; - wskazać okoliczności łagodzące postępowanie Jacka; - podać cel misji ks. Robaka na Litwie; - przedstawić genezę liryków łożańskich; - wydzielić część opisaną i refleksyjną w utworze [<i>Nad wodą wielką i czystą...</i>]; - wypowiedzieć się na temat metafory w liryku [<i>Gdy tu mój trup...</i>]; - wskazać różne rodzaje powtórzeń; 	<ul style="list-style-type: none"> - podać cechy romantyzmu jako epoki; - podać okoliczności wiążące się z początkami romantyzmu w Europie i w Polsce; - przedstawić kompozycję obrazu romantycznego - wymienić najważniejsze różnice między myślami św. Augustyna i Hegla - omówić nastrój utworu Schillera; - wskazać w utworze Schillera cechy ody; - wyodrębnić cechy oświeceniowe i romantyczne - podać genezę <i>Ody do młodości</i>; - określić świat wartości A. Mickiewicza - wskazać paralelizmy składniowe i określić ich funkcję w <i>Odzie do młodości</i>; - rozpoznać postaci w <i>Romantyczności</i> Mickiewicza; - określić wypowiedzi narratora w trzeciej osobie; - przeanalizować wypowiedzi bohaterki; określić sens refrenu w <i>Romantyczności</i> Mickiewicza - opowiedzieć historię miasta <i>Świtez</i>; - wyjaśnić sens porównań w wierszu; - określić temat wypowiedzi podmiotu mówiącego; - określić adresata wiersza; - określić swoistość dialogu w utworze; - określić, jak metafora żeglugi organizuje wypowiedź osoby mówiącej; - podać wpływ kolorystyki na nastrój wiersza; - określić rolę instrumentacji głoskowej; - scharakteryzować zachowania podróżnych w sonecie <i>Burza</i>; - wskazać inwersję w sonecie <i>Bakczysaraj</i> i określić jej rolę; - określić rolę wskazanych epitetów, odwołując się do pojęcia orientalizmu w sonecie <i>Bakczysaraj</i> w nocy; - określić rolę podmiotu mówiącego; - przedstawić uzasadnienie walki podjętej przez Waltera; - wyjaśnić znaczenie miejsca i czasu <i>Wielkiej Improwizacji</i>; - wskazać metafory i epitety odnoszące się do poezji; - wskazać cechy, które przypisuje sobie Konrad; - podać określenia gatunkowe użyte do nazwania części dramatu A. Mickiewicza - wylizyć postaci fantastyczne w <i>Dziadach</i> - wskazać i nazwać plany rzeczywistości we <i>Dziadach</i> fragmencie zamieszczonym w podręczniku; - wskazać najczęściej używany środek stylistyczny we fragmencie zamieszczonym w podręczniku; - wskazać sceny, które nie wpływają na układ zdarzeń; - ukazać heroizm postawy Tomasza (Dziady cz. III) - podać przyczyny cierpienia narodu polskiego- martyrologia w <i>Dziadach</i> - określić, jak jest pokazane współczucie dla bohatera; - przedstawić prośby skierowane do Matki Bożej (Pan Tadeusz) - omówić znaczenie portretów Kościuszki i Rejtana (Pan Tadeusz - nazwać wydarzenia historyczne ukazane we fragmencie <i>Pana Tadeusza</i> - określić rodzaj patriotyzmu reprezentowany przez postaci 	<ul style="list-style-type: none"> epoki; - przedstawić zmiany w sferze sztuki; - powiedzieć, czym jest Duch według Hegla; - wymienić etapy postępu wolności w dziejach na podstawie poglądów Hegla - określić kierunek i cel rozwoju dziejów na podstawie poglądów Hegla - przypomnieć średniowieczny spór o uniwersalia i porównać z filozofią Hegla; - wyjaśnić sposób łamania zasady decorum; - zinterpretować znaczenie oksymoronu i hiperboli; - określić znaczenie apeli do czytelnika; - przedstawić elementy estetyki oraz ideologii oświeceniowej i romantycznej; - scharakteryzować bohaterkę <i>Romantyczności</i> poprzez jej wypowiedzi; - określić wypowiedzi narratora <i>Romantyczności</i> w pierwszej osobie; - wyjaśnić, na czym polega subiektywizm obrazu poetyckiego <i>Świtez</i> - przedstawić historyczne przyczyny zjawisk przedstawionych w <i>Świtez</i> - określić rolę środków stylistycznych w Sonetach odeskich A. Mickiewicza; - wskazać cechy miłości romantycznej w wierszu; - określić funkcje paralelizmu w utworze; - wyjaśnić, dlaczego <i>Niepewność</i> jest piosenką; - przedstawić, jak podmiot mówiący kształtuje przestrzeń w dwóch pierwszych strofach utworu <i>Niepewność</i> - omówić obrazowanie w sonecie <i>Burza</i>; - określić kontrast między reakcjami ludzi a „jednego podróżnego”; - wyjaśnić znaczenie aluzji biblijnej i paradoksu w sonecie <i>Bakczysaraj</i>; - wyjaśnić znaczenie instrumentacji głoskowej w sonecie <i>Bakczysaraj</i>; - zinterpretować metafory dotyczące nocy w sonecie <i>Bakczysaraj</i> w nocy; - omówić kreacje i fascynacje romantycznego podróżnika, odwołując się do <i>poznanych sonetów</i>; - nazwać wartości, które wybiera Konrad Wallenrod; - przedstawić zależność między życiem rodzinnym, prywatnym, obywatelskim; - zinterpretować sens pierwszych wersów <i>Dziadów</i> cytowanych w podręczniku; - skonfrontować sens tych wersów z postawą Konrada; - określić postawę Konrada wobec Boga, ludzi i innych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić podstawowe pojęcia; - czytać i objaśniać obrazy romantyczne; - wyjaśnić symbolikę morza i powiązać z ideą panteizmu; - zinterpretować obraz w kontekście podanych tytułów; - zredagować tekst interpretujący obraz; - scharakteryzować etapy postępu wolności w dziejach na podstawie filozofii Hegla - opisać poziom wolności ludzi w każdej z epok na podstawie filozofii Hegla - wyjaśnić rolę wybitnych jednostek w wizji Hegla; - właściwie dobrać argumenty; - określić Hegłowski Ducha w świetle sporu średniowiecznego i uzasadnić swoje zdanie; - wyjaśnić sens nawiązania do mitologii i do Biblii w <i>Odzie do młodości</i> - wyjaśnić sens nawiązań i ich związek z tematem młodości; - przedstawić różnice między „młodymi” a „starymi”; - odnieść wartości z <i>Ody do współczesnego</i> pokolenia; - porównać postawę „młodego” z wiersza Mickiewicza i powieści Goethego; - porównać poetycką i rzeźbiarską wizję młodości; - zredagować tekst odnoszący się do wiersza Mickiewicza i współczesności; - wyjaśnić sens ostatniego zdania wypowiedzi narratora <i>Romantyczności</i> - zinterpretować opozycję „prawdy martwe – prawdy żywe” w <i>Romantyczności</i> - wskazać i wyjaśnić synkretyzm rodzajowy w wierszu; - porównać tematykę i nastrój ballad A. Mickiewicza - odnieść się do innego utworu miłosnego; - określić „historię żywą” i „historię martwą”, odwołując się do ballady; - wyjaśnić, jak historia wiąże się ze sferą metafizyczną i fizyczną; - wskazać język emocjonalny i określić jego funkcję; - ocenić wizję świata w balladzie; - porównać poglądy Pascala i Mickiewicza na temat poznawalności świata; - omówić synkretyzm religijny w utworze; - zredagować tekst porównawczy dotyczący ballad - sformułować prawdy o miłości na podstawie liryków A. Mickiewicza - przedstawić podobieństwa między uczuciem podmiotu lirycznego wierszy A. Mickiewicza a postawą werteryzną; - podać odpowiedź na pytanie zawarte w wierszu <i>Niepewność</i> - przedstawić sposób narastania napięcia w utworze; - scharakteryzować wizję miłości ukazaną w wierszu <i>Niepewność</i> - porównać wizję miłości z sonetu i miłości romantycznej; - zinterpretować sonet <i>Stepy akermalskie</i>; - scharakteryzować bohatera sonetu; - wykonać rysunki do <i>Stepów akermalskich</i>; - porównać sonety Petrarcki i Mickiewicza; - zinterpretować <i>Bakczysaraj</i> jako utwór o konflikcie między kulturą a naturą; - wyjaśnić rolę obrazów poetyckich w obu tercynach w sonecie <i>Bakczysaraj</i> w nocy; - omówić rolę motywów biblijnych w obu sonetach; - zinterpretować sonet <i>Bakczysaraj</i> jako poetycką refleksję o przemijaniu; - zredagować tekst pokazujący Orient jako źródło refleksji egzystencjalnej i historiozoficznej; - wyjaśnić motywy, którymi kieruje się Wallenrod; - ocenić wypowiedź C. Norwida o Aldonie; - zredagować pracę pisemną dotyczącą rodzajów tragizmu; - określić rolę bohatera wobec narodu; - wykazać, że Konrad jest romantycznym
--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić biografię Juliusza Słowackiego; - przedstawić genezę wiersza <i>Rozłączenie</i>; - wskazać symbol sugerujący, że wiersz jest listem; - wskazać anafory w utworze; - przedstawić genezę Kordiana; - określić fakty, które wpłynęły na uczucia Kordiana; - określić, czego Kordian poszukuje w Anglii; - określić, o co Kordian prosi papieża; - stwierdzić, czy monolog Kordiana można uznać za improwizację; - przedstawić argumenty Prezesa przeciw carobójstwu; - wskazać w utworze obrazowanie o tematyce szkolnej; - przedstawić genezę Hymnu Słowackiego; - opisać pejzaż przedstawiony w wierszu; - określić, na czym polega modlitewny charakter wiersza Kamińskiej; - przedstawić genezę Grobu Agamemnona; - określić sytuację egzystencjalną osoby mówiącej w wierszu; - określić, kim jest osoba mówiąca i adresat <i>Bo to jest wieszca najjaśniejsza chwala...</i>; - określić sytuację egzystencjalną osoby mówiącej w wierszu <i>Bo to jest wieszca najjaśniejsza chwala</i> - wskazać w wierszu Iwaszkiewicza Do prawnučki sformułowania świadczące, że adresatem jest dziecko; - przedstawić genezę <i>Nie-Boskiej komedii</i>; - określić temat cytowanych fragmentów <i>Wstępu</i>; - wskazać elementy dialogu świadczące o przestrzeganiu reguł dyskusji w dramacie Krasieńskiego; - wskazać w cytowanym fragmencie przejawy przemocy; - wymienić cechy zewnętrzne rewolucjonistów; - wyjaśnić, kim jest Delfina Potocka; - określić uczucie, którym darzył ją Krasieński; - wskazać fragmenty ukazujące małżeństwo jako egzekucję; - wskazać hiperbolę w listach; - przypomnieć modele miłości znane z twórczością poetów romantycznych; - określić bohatera i adresata wiersza Adam Krafit; - przypomnieć losy Romea i Julii; - przedstawić genezę utworu <i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i>; - określić rolę osoby mówiącej w pierwszych czterech strofach; - przedstawić genezę utworu Fortepian Szopena; - przedstawić utwór Chopina w notatce przeznaczonej na FB; - przedstawić genezę utworu <i>Trans-Atlantyki</i>; - określić, czego oczekują od bohatera Polacy zgromadzeni w salonie; - przedstawić sytuację egzystencjalną Innego - określić miejsce współczesnego patriotyzmu i postaw patriotycznych; - zdefiniować osobiste pojęcie ojczyzny; - streścić operę Bizeta; - opisać strój Carmen; 	<p>historyczne;</p> <ul style="list-style-type: none"> - scharakteryzować sytuację majątkową i polityczną szlachty w karczmie; - przedstawić Sędziego jako przywódcę powstania; - wyjaśnić rolę określenia „ostatni”; - wskazać odwołania w Panu Tadeuszu do tradycji oświecenia; - podać przyczyny wymienienia tak wielu gatunków roślin; - nazwać emocje bohaterów Pana Tadeusza - porównać opowieść Gerwazego z relacją Jacka; - wymienić chwalebne czyny Jacka i określić, które z nich cenil on najbardziej; - ocenić powodzenie działań ks. Robaka - określić, na czym polega niezwykłość metafory w liryku [<i>Gdy tu mój trup...</i>]; - określić rolę powtórzeń w liryku [<i>Gdy tu mój trup...</i>]; - wskazać fragmenty, w których Kordian dokonuje autocharakterystyki - przedstawić wydarzenie, które miało miejsce w St. James Park; - wskazać stosunek papieża do Polski i Polaków; - określić podobieństwa monologu Kordiana i Konrada; - wskazać wersy odnoszące się do ukształtowania przestrzeni; - przedstawić różne koncepcje poświęcenia dla ojczyzny; - określić, czym są postacie pojawiające się przed sypialnią cara; - określić, kim jest Doktor; - wskazać inspirację literacką <i>Przygotowania</i>; - nazwać różne postaci smutku ukazane w hymnie <i>Smutno mi, Boże</i>; - rozpoznać typ modlitwy w <i>Proście</i>; - określić prośby do Boga; - wskazać różnice między modlitwą Słowackiego a wierszem Kamińskiej - wskazać rozmaite dygresje w wierszu; - podać inspirację do napisania poszczególnych wierszy A.Mickiewicza, J.Słowackiego i C.K.Norwida - wskazać w wierszu epitety i określić ich funkcję - przedstawić sens paraleli zawartych w cytowanym fragmencie <i>Wstępu do Nie-Boskiej</i> - określić uczucia żony wobec bohatera; - wskazać przejawy liryzmu i dramatyczności w cytowanych fragmentach <i>Nie-Boskiej komedii</i> - określić trzy tematy omawiane przez bohaterów; - określić, o co rozmówcy apelują do siebie; - opisać stosunek ludu do swojego przywódcy; - scharakteryzować rewolucjonistów i arystokratów - wyjaśnić funkcję symbolu gilotyny; - wykazać przejawy egzaltacji w listach; - określić rolę hiperboli; - odnieść się do modelu miłości wynikającego z listów Krasieńskiego - wskazać cechy nieszczęśliwego losu bohatera w utworze (<i>Coś ty Atenom zrobił Sokratesie</i> C.K.Norwid) - wskazać fragmenty oskarżające społeczeństwo o niezrozumienie Innego (<i>Coś ty Atenom zrobił Sokratesie</i> C.K.Norwid) 	<p>twórców;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyliczyć pragnienia Konrada wobec Boga i określić ich cel; - przedstawić kompozycję <i>Dziadów</i> - określić sceniczność dramatu; - wyjaśnić rolę aniołów i archaniołów; - wyjaśnić funkcję pieśni chórów anielskich; - przedstawić cechy poetyczności języka we fragmencie <i>Dziadów</i> zamieszczonym w podręczniku; - wykazać na przykładach, jaki rodzaj literacki reprezentują części cytowanego fragmentu; - scharakteryzować system carskich represji na podstawie <i>Dziadów cz.III</i> - podać cechy upodabniające Wasilewskiego do Chrystusa; - porównać cierpienia narodu polskiego z męką Jezusa; - scharakteryzować ks. Piotra; - odpowiedzieć na pytania do tekstu sprawdzającego umiejętność czytania ze zrozumieniem poprawnie, wyczerpująco, zgodnie z tematem i sensem analizowanego tekstu; - wyjaśnić obecność portretów Jasińskiego i Kossaka w Soplicowie - wydzielić w koncercie Jankiela pięć części; - opisać reakcje słuchaczy na koncert Jankiela - przedstawić rolę świadomości historycznej wybranych bohaterów Pana Tadeusza - określić sytuację stanu szlacheckiego na podstawie Pana Tadeusza - określić, za jakimi wartościami tęskni szlachta w Panu Tadeuszu - wskazać przejawy megalomanii w postawach bohaterów Pana Tadeusza - wyjaśnić postawę Tadeusza, Zosi i Hrabiego; - wyjaśnić funkcję odwołań do tradycji oświecenia w Panu Tadeuszu - wskazać przykłady antropomorfizacji przyrody; - określić estetykę Tadeusza; - wskazać elementy emocjonalne w spowiedzi Jacka; - scharakteryzować Jacka jako męża i ojca; - określić sens zakonnego nazwiska Jacka i jego działań; - podać najbardziej spektakularne czyny ks. Robaka; - opisać krajobraz i wskazać jego przemiany na podstawie Pana Tadeusza - opisać pejzaż mentalny; - wyjaśnić funkcję środków poetyckich w wypowiedzi Kordiana; - określić postawę Laury wobec Kordiana jako protekcyjną; 	<p>indywidualistą;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić prometeizm Konrada; - przedstawić trzy wcielenia Konrada; - porównać wiersz A. Bursy z wizją romantycznego twórcy z <i>Wielkiej Improwizacji</i>; - przedstawić akcję dramatu A.Mickiewicza - określić jej charakter, podając uzasadnienie; - wymienić elementy cudowności w utworze; - określić rolę archaniołów wobec Konrada; - wyjaśnić sens sporu archaniołów w kontekście całego utworu; - określić stosunek romantyków do poznania racjonalno-empirycznego; - porównać elementy metafizyczne u Mickiewicza i Szekspira, uzasadniając swoje zdanie; - zredagować tekst pokazujący, że konstrukcja dramatu Mickiewicza wyraża zasadnicze idee romantycznej filozofii; - przedstawić heroizm Janczewskiego, Cichowskiego i Tomasza na podstawie <i>Dziadów</i> - wyjaśnić sens martyrologii narodów; - przedstawić różne oblicza patriotyzmu, odwołując się do całego tekstu; - rozważyć problem uszlachetniającego cierpienia; - wyjaśnić związek cech charakteru ze zdolnościami profetycznymi księdza; - wyjaśnić mesjanistyczny sens widzenia ks. Piotra; - zinterpretować prorocstwo ks. Piotra; - wyjaśnić symbolikę biblijną; - porównać postawy Konrada i ks. Piotra wobec Boga; - porównać przedstawienie sądu nad Jezusem w różnych tekstach kultury; - przedstawić sposób literackiego formułowania treści historyzoficznych w wizjach Dantego i Mickiewicza; - porównać formułę <i>Inwokacji</i> Mickiewicza z <i>Inwokacją Iliady</i> Homera; - przedstawić rolę <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> w polskiej tradycji patriotycznej; - wskazać środki opisujące muzykę w koncercie Jankiela (Pan Tadeusz) - wyjaśnić, czego dowodzą reakcje słuchaczy na koncert Jankiela - określić rolę koncertu w kompozycji całego Pana Tadeusza - wyjaśnić spór między szlachtą i pokazać absurdalność tego sporu; - scharakteryzować Sędziego i ks.Robaka na tle szlachty; - ocenić postawy bohaterów; - porównać postawę Tadeusza, Zosi i Hrabiego ze starszymi przedstawicielami stanu szlacheckiego - odkryć prawa rządzące światem ukazany przez poetę; - wyjaśnić, jak Telimena i Hrabia obrażają las; - zanalizować wypowiedź Tadeusza; - wyjaśnić, jakie środki językowe zostały użyte do osiągnięcia plastyki i dynamiczności opisu nieba; - ocenić argumentację bohaterów; - porównać obrazy przyrody w obu fragmentach; - porównać metody narratora w obu fragmentach; - dokonać etycznej oceny polowania na zwierzęta, odwołując się do fragmentu utworu; - dokonać analizy porównawczej obu fragmentów; - wskazać cechy charakteru Jacka wspólne całej szlachcie zaściankowej; - wskazać analogie między biografią Jacka / ks. Robaka a historią narodu szlacheckiego; - porównać Jacka / ks. Robaka z innymi bohaterami Mickiewicza; - wyjaśnić, że przedmiotem opisu jest pejzaż mentalny (<i>Liryki lozańskie</i>) - udowodnić, że myśli i przeżycia podmiotu są wyrażone za pomocą obrazu (<i>Nad wodą wielką i czystą</i>) - udowodnić, że wiersz ma charakter kontemplacyjny (<i>Gdy tu mój trup</i>)
---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - opisać strój Don Escamilla; - zrekonstruować porządek corridy jako widowiska; - wskazać porównania w arii Carmen; - wskazać realia corridy w arii Don Escamilla; - dokonać podsumowania sprzeczności i paradoksów literatury romantyzmu dość powierzchownie, uczeń zna podstawowe problemy, zagadnienia; - połączyć twórców z ich utworami; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić dwie interpretacje zjawiska ukazanego w wierszu W Weronie; - wskazać formy archaicznew wierszu <i>Bema pamięci żalobny-rapsod</i> - opisać ceremonię pogrzebową na podstawie <i>Bema pamięci żalobny-rapsod</i>; - sformułować ogólną refleksję na temat roli wybitnych jednostek w dziejach świata; - scharakteryzować postać F. Chopina; - wskazać elementy charakterystyczne dla narratora Gombrowiczowskiego (J); - powiedzieć, na czym polega konfrontacja dwu pisarzy; - wskazać źródła i przejawy lęku u uczestników rozmowy; - określić funkcję ironii; - przypomnieć model patriotyzmu Mickiewiczowskiego; - wyjaśnić, jaką funkcję pełnią elementy baletowe; - wyjaśnić sens tych porównań; - dokonać podsumowania epoki; - wskazać dość ogólnie jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne; 	<ul style="list-style-type: none"> - wytłumaczyć sens wypowiedzi Dozorcy; - wskazać elementy ironii w czytany fragmentcie; - wyjaśnić funkcję wtrącenia papugi; - określić, jaka jest rola przestrzeni w kreowaniu postaci bohatera i jego wizji świata; - przedstawić drogę przemiany wewnętrznej Kordiana; - scharakteryzować Kordiana jako romantycznego reprezentanta idei homo viator; - opisać nastrój, odwołując się do kategorii fantastyki; - omówić środki literackie służące do przedstawienia rozdwojenia jaźni bohatera; - określić, jakie znaczenia dla Kordiana ma wizyta Doktora; - określić podobieństwa i różnice w Przygotowaniu i w utworze będącym inspiracją; - rozpoznać źródła literackie metafor i określić ich funkcję; - wskazać aluzję literacką; - określić odczucia osoby mówiącej w hymnie Słowackiego - rozstrzygnąć, czy osoba mówiąca jest pielgrzymem w hymnie <i>Smutno mi, Boże</i> - określić nastrój w poszczególnych częściach wiersza <i>Bo to jest wieszczka najjaśniejsza chwala</i> - określić stosunek twórcy do odbiorców jego poezji na podstawie <i>Grobu Agamemnona</i> - wskazać i omówić symbole obrazujące antynomie charakteru narodowego Polaków <i>Grobu Agamemnona</i> - objaśnić sens puenty <i>Grobu Agamemnona</i> - określić, na czym polega nieszczęście tych, którzy potrzebują poezji do życia; - określić postawę Henryka wobec poezji; - określić środki literackie ukazujące uczucia żony; - porównać dwa wizerunki kobiety w utworze; - uargumentować swoje stanowisko; - sformułować twierdzenia przeciwstawne uczestników dyskusji; - wymienić argumenty Pankracego skierowane do hrabiego; - odnieść się do hasła rewolucji francuskiej; - scharakteryzować Przechrztę; - przedstawić żądania ludu i porównać z zamiarami wobec panów; - wyjaśnić, dlaczego rewolucja zwyciężyła i przegrała zarazem; - scharakteryzować sposób przeżywania miłości przez Krasińskiego; - rozpoznać środki językowe służące ukazaniu egzaltacji; 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić sposób idealizowania „ojczyzny myśli” w <i>Lirykach lozańskich</i> - porównać obrazy przyrody w lirykach lozańskich i <i>Stepach akermajskich</i>; - opisać pejzaż przedstawiony we wskazanych wersach - określić, za kogo uważa się nadawca; - określić, kim jest adresatka i jej relację z nadawcą, uzasadniając wypowiedź; - porównać obraz miłości w utworze z modelem miłości werteryckiej; - zredagować pracę, w której zostanie przedstawiona rola natury w wyrażaniu ludzkich emocji; - określić stosunek Kordiana do Laury; - wskazać cechy miłości werteryckiej w relacji bohaterów; - ocenić postawę Kordiana w I akcie utworu, uzasadniając opinię; - porównać Kordiana z Hamletem; - wyjaśnić, jaką ocenę zyskują kapitalizm i demokracja w wypowiedzi Dozorcy; - wyjaśnić, na czym polega konfrontacja romantycznych wyobrażeń o świecie z rzeczywistością; - rozstrzygnąć, kim jawi się papież w świetle rozmowy z Kordianem, uzasadniając swoje zdanie; - rozwinąć myśl bohatera; - przedstawić ideę sformułowaną przez Kordiana; - porównać wizje Kordiana i Konrada; - wyjaśnić, która postawa: prometejska czy winkelriedyczna jest słuszniejsza, uzasadniając swoje zdanie; - wyjaśnić hamletyzm Kordiana; - zanalizować rozmowę Kordiana ze Strachem i Imaginacją jako dialog pozorny; - rozstrzygnąć, w czym tkwi słabość i tragizm „szlacheckiego rewolucjonisty”; - scharakteryzować przywódców powstania; - określić znaczenie tej części dramatu dla refleksji historycznej Słowackiego; - przedstawić Kordiana jako Winkelrieda; - zredagować pracę na temat szaleństwa Kordiana i świata; - podać własną interpretację metafory nauczycieli i alegorię cieśli; - wyjaśnić sens zestawienia Polaków z Anglikami i określić jego rolę; - wskazać i wyjaśnić rolę ironii w wierszu; - zinterpretować ostatnią strofę Hymnu Słowackiego wiersza jako przesłanie o charakterze uniwersalnym, zawierającym romantyczny egotyzm; - uzasadnić, że Hymn jest modlitwą poetycką i określić jej rodzaj; - wyjaśnić, na czym polega reinterpretacja wzorca gatunkowego hymnu w wierszu Słowackiego - dokonać analizy wersyfikacyjnej utworu Hymnu Słowackiego - porównać kreacje poety pielgrzyma, wędrowca z wierszy Mickiewicza i Słowackiego; - zredagować tekst opisujący postawę „ja” lirycznego w Hymnie; - określić stosunek poety do powstania listopadowego na podstawie <i>Grobu Agamemnona</i> - wymienić symboliczne i dosłowne określenia polskich wad narodowych na podstawie <i>Grobu Agamemnona</i> - odnieść się do oceny Polaków zawartej w <i>Grobie Agamemnona</i> - wskazać w <i>Grobie Agamemnona</i> sformułowania określające rolę poety i poezji; - określić program poetycki Słowackiego na podstawie poznanych utworów; - rozstrzygnąć, czy życie poety to chwala, czy przekleństwo (<i>Bo to jest wieszczka...</i>) - wskazać związek utworu <i>Bo to jest wieszczka...</i> z tradycją literacką; - zinterpretować wiersz jako polemikę z toposem
--	--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> - ocenić postawę poety wobec kobiet; - wymienić elementy służące stylizacji Bema(<i>Bema pamięci żałobny-rapsod</i>) - określić, jak poeta widzi przyszłość ludzkości Bema <i>pamięci żałobny-rapsod</i>; - określić, jak poeta buduje patos rapsodu; - wyjaśnić znaczenie określenia „późny wnuk” (Norwid Fortepian Szopena) - wyjaśnić paradoks w zakończeniu Fortepian Szopena, podając różne sposoby jego interpretacji; - określić wzór stylizacyjny języka Fortepianu Szopena - wymienić elementy ulegające deformacji w Trans-Atlantyku - określić stanowiska ideowe rozmówców Trans-Atlantyku - przedstawić, jak rozmówcy definiują ojczyznę i patriotyzm; - przedstawić „syncyżnę”; - przedstawić przyczyny korekty modelu patriotyzmu przez Gombrowicza; - wyjaśnić, jaką funkcję pełnią śpiewy chóralne w operze Carmen; - wyjaśnić odnosząc się do słów Carmen, dlaczego miłość może być siłą fatalną; - wypowiedzieć się na temat elementów wokalnych i baletowych wzmacniających znaczenie słów arii bohaterów - poprawnie dokonać podsumowania epoki; - przedstawić wyczerpująco jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne; 	<ul style="list-style-type: none"> Non omnis moriar; - wyjaśnić, jak poeci romantyczni rozumieją pojęcie wieszczca; - omówić problematykę egzystencjalną wierszy [Bo to jest wieszczca ...] i Do prawnuczki; - scharakteryzować omawiane wiersze jako utwory metapoetyckie; - ocenić wiarygodność przedstawienia Henryka-głównego bohatera dramatu Z.Kraśińskiego - porównać rozumienie poezji przez hrabiego Henryka i Konrada z III części <i>Dziadów</i>; - dyskutować, argumentując, dowodząc, wnioskując, podając stosowne przykłady, znajdując analogie lub przeciwieństwa, ewentualne błędy w wypowiedziach dyskutantów; - przygotować argumentację do dyskusji; - określić przyczyny żądań i zamiarów ludu w Nie-Boskiej komedii - wyjaśnić, na czym polega naśladowanie przez lokajów swych dawnych panów; - wyjaśnić, na czym polega tendencyjność przedstawienia rewolucji w Nie-Boskiej komedii - ocenić efekty rewolucji; - przedstawić ocenę Delfiny i Elizy w listach z różnych okresów; - rozstrzygnąć, kto jest Innym, wyjaśnić jego obcość; - wyjaśnić symbolikę kamieni; - porównać poglądy Norwida i Mickiewicza o poznawaniu świata; - objaśnić symbolikę przedmiotów niesionych przez panny; w wierszu <i>Bema pamięci żałobny rapsod</i> - wywnioskować, jaką rolę ma odegrać gen. Bem; - wyjaśnić sens symbolu „ujętych snem grodów”, a następnie całego utworu <i>Bema pamięci żałobny rapsod</i> - porównać kreacje antycznych i średniowiecznych rycerzy z wizerunkiem Bema; - porównać myśl Norwidowską z poglądami Hegla; - wyjaśnić wizję polskości na podstawie epitetów w Fortepianie Chopina - wyjaśnić sens wyrzucenia fortepianu na bruk w wierszu Norwida - określić swoją postawę wobec zdania poety o „późnym wnuku”; - porównać misję poety i Polski u Norwida i Mickiewicza; - scharakteryzować postać bohatera na podstawie języka Trans-Atlantyku - rozpoznać typy komizmu w Trans-Atlantyku - wskazać odwołania do tradycji barokowej i romantycznej w Trans-Atlantyku - porównać funkcję śmiechu w satyrze oświeceniowej i w powieści Gombrowicza; - zredagować tekst porównujący obrazy salonu u Mickiewicza i Gombrowicza; - wskazać środki retorycznej perswazji w mowie Gonzala; - wyjaśnić, dlaczego Gonzalowi przypadła rola krytyka; - wyjaśnić, dlaczego partia głównej bohaterki jest napisana na mezzosopran; - wyjaśnić, na czym polega wzorzec męczyzny bohatera w arii torreadora; - wyjaśnić, co łączy miłość z corridą; - ocenić tradycję hiszpańskiej corridy; - zredagować tekst o miłości jako zagrożeniu, odwołując się do różnych tekstów kultury; - samodzielnie dokonać podsumowania epoki; - interesująco przedstawić jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne; - odnieść się do różnych tekstów kultury, własnych lektur, doświadczeń i przemyśleń;
--	---	--

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

Treści nauczania

Nowe zadania literatury i prasy – pisarze i publicyści jako propagatorzy pozytywistycznego programu społecznego.
 Pozytywistyczne ideały i hasła w literaturze epoki – ich realizacja i rozrachunek z nimi.
 Poznawanie człowieka w prozie realizmu – portrety psychologiczne bohaterów literackich, jednostka wobec społeczeństwa nowoczesnego.
 Bohaterowie prozy realistycznej w poszukiwaniu wartości.
 Mizogini i feminiści – autorzy prozy realistycznej o kobietach.
 Próby zrozumienia Innego w literaturze pozytywizmu.
 Miasto jako przestrzeń i bohater powieści realistycznych.
 Mikrokosmos powieści realistycznej.
 Poezja czasów niepoetyckich.
 Zwycięstwo romantyzmu – apoteoza polskiej historii i dążeń niepodległościowych w literaturze pozytywistycznej.
 Nawiązania do pozytywistycznych toposów i motywów oraz do *poetyki realizmu w literaturze współczesnej.

Teksty literackie

Bolesław Prus *Lalka*, *Kroniki tygodniowe* (wybór)
 Eliza Orzeszkowa *Nad Niemnem*
 Maria Konopnicka *Mendel Gdański*
 Adam Asnyk, wiersze (wybór)
 *Gustaw Flaubert *Pani Bovary* (fragmenty)

Inne teksty kultury

August Comte *Wykład filozofii pozytywnej* (fragmenty)
 Józef Chelmoński *Czwórka*
 Zbigniew Kuźmiński *Nad Niemnem*
 Sławomira Walczewska *Damy, rycerze, feministki: kobiecy dyskurs emancypacyjny w Polsce* (fragmenty)
 Jan Tomkowski *Neurotyczni bohaterowie Prusa* (fragmenty)
 Michał Głowiński *Powieść i autorytety* (fragmenty)

Dialog z przeszłością

Czesław Miłosz *Dwór*
 Adam Zagajewski *Dom*
 *Jan Kochanowski *O żywocie ludzkim*
 *Zbigniew Herbert *Trzy studia na temat realizmu*

Pojęcia kluczowe

- Świat idei: pozytywizm, utylitaryzm, liberalizm, socjalizm, scjentyzm, darwinizm, praca u podstaw, praca organiczna, emancypacja kobiet, asymilacja Żydów, antysemityzm, etos mieszczański, klasa (grupa) społeczna, panorama społeczna, *epigonizm.
- Organizacja dzieła literackiego: realizm, powieść, stylizacja środowiskowa, nowela, opowiadanie, sakralizacja, felieton, reportaż, *tendencyjność, *mowa pozornie zależna, *przedakcja, *wątek, *epizod, *naturalizm, *powieść eksperymentalna, *bowaryzm.

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dobrą , a także
- wyjaśnić znaczenie pojęć pozytywizm, pozytywistyczny, utylitaryzm, scjentyzm, ewolucjonizm, organicyzm - podać daty wiążące się z powstaniem pozytywizmu w Polsce - wymienić główne punkty programu polskich pozytywistów - wyjaśnić określenia praca u podstaw, praca organiczna, emancypacja kobiet, asymilacja Żydów - określić poglądy Comte'a na temat filozofii pozytywnej - wymienić twórców pozytywistycznych - określić podmiot mówiący i adresata omawianych wierszy - przedstawić swoje wrażenia związane z obrazami epoki - wskazać kontrast na obrazie - wskazać elementy realistyczne w malarstwie pozytywistycznym - przedstawić genezę pozytywistycznych utworów; - w wierszach Asnyka dostrzeżać obecność idei romantycznych - przedstawić cechy noweli pozytywistycznej i powieści realistycznej na podstawie przeczytanych utworów - odnajduje w <i>Lalce</i> cechy powieści dojrzałego realizmu - charakteryzuje świat przedstawiony utworu (określa czas, miejsce, postacie i wydarzenia – z odwołaniem do tekstu) - wypowiedzieć się na temat losów	- podać cechy pozytywizmu jako epoki - podać okoliczności wiążące się z początkami pozytywizmu w Polsce - wyjaśnić jakie historyczne i polityczne przyczyny wpłynęły na ukształtowanie się programu polskich pozytywistów - przedstawić poglądy Comte'a dotyczące badań filozofii;- wskazać w utworach środki stylistyczne i metafory odwołujące się do hasła pozytywizmu oraz wyjaśnić ich sens - krótko wyjaśnić terminy: realizm, naturalizm, odnosząc je do literatury i malarstwa drugiej połowy XIX w - wskazać elementy tworzące ruch na obrazach realistycznych - przedstawić nastrój obrazów realistycznych - wskazać w wierszach Asnyka obecność idei romantycznych - wskazać różne formy narracji w prozie - przedstawić obraz życia społecznego ukazany w <i>Lalce</i> (wskazać i scharakteryzować przedstawicieli różnych warstw społecznych i środowisk) - wymienić i scharakteryzować bohaterów; wskazać ich cechy typowe i indywidualne - scharakteryzować Wokulskiego jako postać złożoną, noszącą cechy romantyczne i pozytywistyczne - scharakteryzować wynalazców ukazanych w <i>Lalce</i>	- przedstawić strefę ideową epoki - przedstawić zmiany w sztuce - przedstawić zmiany w sferze kultury i sztuki; - dostrzegać w omawianych utworach dialog z tradycją - sformułować podstawowy postulat metodologiczny Comte'a - zinterpretować wiersze Adama Asnyka np. <i>Do młodych</i> : określić zawarte w nich idee, nadawcę i adresata, przesłanie; wskazać środki stylistyczne i określić ich funkcje - dokonać analizy i interpretacji utworów pozytywistycznych, ocenić program w nich zawarty - przedstawić cechy malarstwa realistycznego - przedstawić stosunek narratora do postaci literackich - wyjaśnić symbolikę utworów - podać przykłady realizacji programu epoki przez bohaterów literackich - nazwać drogi życiowe bohaterów - określić funkcje stylizacji środowiskowej języka bohaterów <i>Lalki</i> (np. germanizmy w języku Mincla, język Żydów, elementy gwarowe w mowie postaci pochodzących ze wsi itp.) - odnaleźć ukryty w powieści <i>Lalka</i> komentarz autorski (np. tytuły rozdziałów) - przedstawić dokonania i dalsze plany	- porównać epokę romantyzmu i pozytywizmu - wyjaśnić podstawowe pojęcia - czytać i objaśniać obrazy pozytywistyczne; - wskazać cechy „filozofii pozytywnej” w cytowanym tekście - zacytować fragmenty wierszy realizujące poszczególne idee pozytywistyczne - wyjaśnić sens aluzji literackiej - przedstawić realizm poznanych obrazów - opisać relacje między autorem- narratorem i czytelnikiem-odbiorcą XIX-wiecznej powieści realistycznej - przedstawić portret bohaterów - scharakteryzować bohaterów jako przedstawicieli epoki pozytywizmu - rozważyć postawy bohaterów - ocenić postępowanie bohaterów - przedstawić ich ideały - ocenić społeczeństwo ukazane w utworach epoki - wyjaśnić motywy postępowania bohaterów - przedstawić pozytywistyczną wymowę oglądanego filmu; - wyjaśnić sens kompozycji filmu; - zinterpretować film jako utwór o problematyce narodowej - określić kompozycję felietonu i funkcje metafory - powiązać emocje z nastrojem wierszy

<p>bohaterów tekstów i ich postaw</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzować bohaterów literackich - omówić przywołane w lekturach obrazy - przedstawić poglądy głównych bohaterów - określić rolę przestrzeni nadmieńskiej i związki z nią postaci - wskazać w <i>Lalce</i> i <i>Nad Niemnem</i> obecność idei romantycznych i pozytywistycznych (np. etos walki i pracy) - określić kryteria oceny postaci w <i>Nad Niemnem</i> (np. stosunek do historii, tradycji) - opisać mogiłę powstańców w <i>Nad Niemnem</i>, zwracając uwagę na obecną w nim sakralizację <ul style="list-style-type: none"> - opowiedzieć historię Jana i Cecylii na podstawie <i>Nad Niemnem</i> - wskazać fragmenty charakteryzujące bohaterów - opisać uczucia bohaterów - wyjaśnić podstawowe pojęcia związane z utworem <ul style="list-style-type: none"> - wymienić postawy typowe dla epoki i odnieść je do utworów literackich - przedstawić twórców omawianych filmów - nazwać emocje związane z muzyką podczas oglądania filmu - scharakteryzować i ocenić głównych bohaterów filmu - wydzielić trzy główne wątki tematyczne omawianego felietonu i zatytułować je <ul style="list-style-type: none"> - wskazać przysłowie, aforyzm, obrazek humorystyczny - określić stosunek Polaków do historii na podstawie felietonu - odnieść się do faktów z biografii autorów współczesnych wierszy - podać przyczyny zmian miejsca znanego autorowi z dzieciństwa - popierać argumentami własne sądy - wypowiadać się w podstawowych (szkolnych) formach gatunkowych, jak: rozprawka, referat, interpretacja utworu literackiego - nazwać i wyjaśnić podstawowe pojęcia epoki - czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) - wyodrębnić tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentów (np. akapitu) - określać nadawcę i adresata tekstu - określać główną funkcję tekstu - nazywać najważniejsze środki językowe występujące w tekście - określić cechy języka mówionego i pisanego. -- wyjaśnić, co oznacza „styl życia” - wymienić kilka cech języka współczesnej młodzieży - określić dominującą funkcję językową w tekście Tużyńskiej - wybrać przykłady realizacji stylu informacyjno-dziennikarskiego i urzędowego ze współczesnych tekstów i wypełnić tabelę zamieszczoną w podręczniku - dokonać podsumowania dość powierzchownie, zna podstawowe problemy, zagadnienia - potrafi łączyć twórców z ich utworami 	<ul style="list-style-type: none"> - określić narratorów w <i>Lalce</i> i rolę każdego z nich (odwołując się do tekstu) - wskazać różne możliwości interpretacji tytułu powieści B.Prusa - zinterpretować <i>Lalkę</i> jako powieść o miłości, społeczeństwie, rodzącym się kapitalizmie, rozkładzie społecznym, mieście itp. - określić symboliczne sensory scen literackich - scharakteryzować warstwy społeczne scharakteryzowane przez pisarzy pozytywistycznych - określić zalety i wady bohaterów pozytywistycznych - zinterpretować <i>Lalkę</i> jako powieść wielkich rozczarowań epoki, przedstawia krytyczny i pesymistyczny obraz polskiego społeczeństwa w drugiej połowie XIX w. - wymienić asymilację Żydów, emancypację kobiet oraz pracę u podstaw (oświatę wsi) jako punkty programu pozytywistycznego; odnaleźć je w literaturze epoki - dokonać analizy i interpretacji noweli M. Konopnickiej <i>Mendel Gdański</i>: - zanalizować postawy innych postaci wobec pogromu żydowskiego - zinterpretować przesłanie noweli <i>Mendel Gdański</i>: - przedstawić poglądy bohaterów - wskazać związek między poszczególnymi scenami filmu - określić ich nastroje - wskazać cechy gatunkowe felietonu - wyjaśnić, na czym polega autobiografizm wierszy Miłosza Zagajewskiego, Kamockiego - porównuje opisy przestrzeni w <i>Nad Niemnem</i> (np. dworu i zaścianka jako sposobu prezentacji ich mieszkańców) - wskazać ezopowy sposób mówienia o powstaniu styczniowym w <i>Nad Niemnem</i> - dokonuje analizy i interpretacji opisu mogiły powstańców w <i>Nad Niemnem</i>, zwracając uwagę na obecną w nim sakralizację i funkcje środków językowych - określić, jakie znaczenie miał dla Bohatyrowiczów grób Jana i Cecylii - stworzyć stosowną i skuteczną wypowiedź - posługiwać się cytatami - uczestniczyć w dyskusji - wykorzystywać w analizie i interpretacji tekstu podstawowe konteksty -- wskazać filozoficzne podłoże epoki -- wskazać cechy stylu koleżanki / kolegi - wskazać elementy obrazowości właściwe literaturze realistycznej - stwierdzić, czy opis dotyczy fikcji czy rzeczywistości pozaliterackiej - dokonać podsumowania epoki; - wskazać dość ogólnie jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne - określić, jakie znaczenie miał dla Bohatyrowiczów grób Jana i Cecylii - określić zamysł wychowawczy autorki i tendencyjność przedstawiania świata w <i>Nad Niemnem</i>; - nazwać grupy społeczne i wymienić ich przedstawicieli (<i>Nad Niemnem</i>); - przedstawić funkcje powieści Orzeszkowej - przedstawić uszczegółowienie narracji w 	<p>wynalazców z <i>Lalki</i>,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określić rolę ich wynalazków w życiu ludzkości - rozważyć postawę romantyczną i pozytywistyczną odwołując się np. do losów Wokulskiego - scharakteryzować sposób ukazania Żydów w <i>Lalce</i> - zinterpretować nowelę <i>Mendel Gdański</i> jako utwór propagujący program pozytywistyczny, zanalizować opisy w noweli (np. bohaterów, zachowania tłumu) - porównać znaczenia dwóch mogił w powieści <i>Nad Niemnem</i> - charakteryzować dwa modele wychowania dzieci ukazane w <i>Nad Niemnem</i> (Benedykta Korczyńskiego i Andrzejowej Korczyńskiej) - przedstawić losy bohaterów na podstawie elementów fabuły - ocenić i porównać bohaterów ekranizacji - wskazać hasła pozytywistyczne w felietonie - określić tonację emocjonalną wierszy <i>Dom, Dwór, Dworek jesienią</i>. - nazwać uczucia poety - zinterpretować los domu - zredagować tekst ukazujący obraz domu dzieciństwa dawniej i dziś na podstawie wierszy Miłosza i Zagajewskiego - czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) - określić, z jakimi odmianami języka 2. połowy XIX w. mamy do czynienia we fragmente <i>Lalki</i> - wskazać różne typy wypowiedzi i określić ich funkcję - skomentować ezopowy sposób mówienia o powstaniu styczniowym w <i>Nad Niemnem</i> - analizuje język i styl narratora, porównuje sposób mówienia o różnych postaciach - poprawnie dokonać podsumowania epoki - przedstawić wyczerpująco jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne - wskazać charakterystyczne cechy języka powieści Orzeszkowej i określić jego funkcję; - zredagować felieton na temat współczesny (szkolny) - omówić cechy języka narratora <i>Pamiętnika starego subiekta</i>; - opisać wizję rzeczywistości kreowaną przez keepsakes (Pani Bovary); - podać, jaki wpływ wywarła na bohaterkę Flauberta lektura powieści popularnych; - wskazać romantyczne źródła ulubionych pejzaży Emmy Bovary; - określić, jak pejzaże oddają emocjonalną naturę bohaterki Flauberta; - zredagować tekst ukazujący współczesne teksty kultury popularnej i ich wpływ na odbiorców; - wskazać elementy przestrzeni zamkniętej (Pani Bovary); - opisać emocje Emmy wywołane życiem na prowincji; - wskazać związek między charakterystyką Yonville a jakością życia 	<p>Miłosza Zagajewskiego, Kamockiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazać uniwersalizm wypowiedzi poety - porównać losy obu domów dzieciństwa - wskazać różne formy narracji (pierwszoosobową, trzecioosobową, monolog wewnętrzny, mowę pozornie zależną) i określić ich rolę w powieści realistycznej - określić funkcje zastosowanych w powieści retrospekcji - zinterpretować powieść, wykorzystując różne konteksty (np. historyczny, literacki itp.) - zanalizuje opisy w noweli <i>Mendel Gdański</i> (np. bohaterów, zachowania tłumu) i określić ich funkcje - porównać znaczenia dwóch mogił w <i>Nad Niemnem</i> - wskazać środki stylistyczne służące sakralizacji i heroizacji w <i>Nad Niemnem</i> - czytać tekst ze zrozumieniem jego różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, - sytuować tekst w podstawowych kontekstach - dostrzegać w tekstach kultury obecność archetypów i toposów - określić, na czym polega uniwersalna wartość utworów pozytywistycznych. - interpretować poznane utwory w kontekście aksjologicznym/wartościującym/ i historycznym. - oceniać i porównywać bohaterów poznanych lektur. - rozpoznawać i definiować gatunki literackie oraz środki artystyczne, określać ich funkcje. - przeprowadzić syntezę materiału literackiego i problemów obecnych w epoce - wskazać charakterystyczne cechy odmian polszczyzny 2. połowy XIX w. - wskazać elementy ożywiające wywód - wskazać elementy nacechowane emocjonalnie, ujawniające stosunek do zagadnienia - samodzielnie dokonać podsumowania epoki - interesująco przedstawić jej najważniejsze przesłanki ideowe i osiągnięcia artystyczne - odnieść się do różnych tekstów kultury, własnych lektur, doświadczeń i przemyśleń - porównać program zawarty w <i>Romantyczności</i> i <i>Do młodych</i>; - wskazać postaci idealizowane, typowe, skarykaturowane i scharakteryzować je (<i>Nad Niemnem</i>); - wskazać cechy epopei heroicznej w utworze Orzeszkowej; - porównać cechy szlachty u Orzeszkowej i Mickiewicza; - zredagować tekst przedstawiający wartości życia szlacheckiego w poemacie Mickiewicza i powieści Orzeszkowej, podając przykłady z lektury - zredagować tekst na temat literackich postaci realizmu w kreacjach dworu szlacheckiego w omawianych utworach; - wskazać elementy emocjonalnego nacechowania obrazowanej przestrzeni w poznanych utworach i nazwać uczucia w nich wyrażone (<i>Miłosz Dwór</i>, <i>Zagajewski Dom</i>);
--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> -wskazać wydarzenia historyczne fabuły powieści Orzeszkowej; -wymienić miejsca przedakcji i akcji właściwej Nad Niemnem; -przedstawić genezę utworu Pani Bovary; -powiedzieć, czym jest weryzm i odnaleźć go w opisie świata Flauberta; -wskazać elementy portretu psychologicznego bohaterki Flauberta; -powiedzieć, dlaczego dla Emmy nieznośne były posiłki z mężem (Pani Bovary); -wymienić przyczyny depresji Emmy; -określić rolę Paryża w wyobrażeniach bohaterki Flauberta; -określić punkt widzenia narratora w opisie domu rodziny Bovary; -określić, jak zawód wykonywany przez Karola wpływa na opis bohaterki; -przedstawić genezę utworu Herberta Trzy studia na temat realizmu; -przedstawić stosunek sztuki opisanej w pierwszej części wiersza Herberta do rzeczywistości; 	<ul style="list-style-type: none"> tekście Lalki; -przedstawić, jak dziecięce doświadczenie religii wpłynęło na psychikę kobiety (Pani Bovary); -nazwać pejzaże ulubione przez Emmę (Pani Bovary); -podać przyczyny codziennego oczekiwania bohaterki na jakieś wydarzenia; -scharakteryzować prowincjonalne miasteczko Yonville na podstawie elementów opisu (Pani Bovary); -określić intencje poety przypisywane twórcom w wierszu Trzy studia na temat realizmu; 	<ul style="list-style-type: none"> w tej miejscowości; -nazwać sposób prowadzenia narracji we wskazanych fragmentach powieści Flauberta; -wskazać w powieści Flauberta cechy typowe dla naturalizmu; -nazwać sposób przedstawiania rzeczywistości w drugiej części wiersza Herberta; -określić, do czego może prowadzić realizm (Trzy studia na temat realizmu); -wyjaśnić podział wiersza Herberta na trzy części; -uzasadnić, że podane w wierszu Herberta sposoby ukazywania rzeczywistości są odmianami realizmu; 	<ul style="list-style-type: none"> -wymienić elementy mityzacji i idealizacji świata w tekstach Orzeszkowej, Mickiewicza, Miłosza; -wykazać, że utwór Konopnickiej Mendel Gdański jest nowelą; -wskazać miejsce, w którym Prus uchyla zasadę konwencji estetyzującej i podać inne przykłady w Lalce; -wskazać podobieństwa i różnice w realizacji toposu theatrum mundi w przytoczonym fragmencie Lalki i we fraszce O żywocie ludzkim Kochanowskiego; -rozważyć rolę humoru i ironii w portretowaniu bohaterów Lalki; -zrekonstruować portret psychologiczny Emmy Bovary; -zinterpretować ostatnie słowa Emmy w kategoriach symbolicznych; -dokonać oceny Emmy Bovary; -ocenić Karola Bovary z różnych punktów widzenia; -zredagować tekst na temat postawy bowarystycznej w tekstach polskiej literatury 2. połowy XIX w., uzasadniając swój wybór; -scharakteryzować typowych bohaterów prowincji (Pani Bovary); -rozważyć, czy inne miejsce dałoby Emmie poczucie szczęścia i spełnienia; -porównać obrazy prowincji w literaturach polskiej i francuskiej; -przedstawić depresję jako temat różnych tekstów kultury; -zredagować tekst porównujący opisy prowincji w Pani Bovary i Nad Niemnem -zanalizować scenę konania bohaterki Flauberta i wysnuć wnioski; -określić, jak realizowana jest w powieści Flauberta zasada weryzmu; -określić funkcje takiego opisu rzeczywistości; -zredagować pracę porównującą naturalistyczne opisy w Lalce i Pani Bovary -uzasadnić, podając przykłady, sposób przedstawiania rzeczywistości w drugiej części wiersza Herberta Trzy studia na temat realizmu; -wyjaśnić symbol potopu zawarty w wierszu Herberta; -określić typy artystów przedstawianych w wierszu Herberta; -wyjaśnić sens metafory, występowanie podmiotu zbiorowego oraz znaczenie symboliczne określenia „języczek wagi”; -określić stosunek podmiotu do trzech typów realizmu; -określić swój stosunek do odmian realizmu; -zredagować tekst dotyczący typów realizmu i odmian poetyki realistycznej oraz postaw wobec rzeczywistości społeczno-politycznej;
--	---	--	---

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

3. MŁODA POLSKA

Artyści o artystach – autotematyzm literatury modernizmu.
 Liryka modernizmu.
 Ewolucja postaw w twórczości poetów młodopolskich.
 Realistyczny portret miasta i wsi w literaturze Młodej Polski.
 Tradycja romantyczna i pozytywistyczna w literaturze młodopolskiej.
 Bohaterowie prozy modernistycznej w poszukiwaniu wartości.

Dramat młodopolski.

Nawiązania do modernistycznych toposów i motywów w literaturze współczesnej.

*Sposoby kreowania rzeczywistości symbolicznej w sztuce modernizmu.

*Obraz miłości w czasach francuskiej *belle époque*.

Teksty literackie

Kazimierz Przerwa Tetmajer, wiersze (wybór)

Jan Kasprzowicz Dies irae (fragmenty), **Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach*, *[Rzadko na moich wargach...]

Leopold Staff, wiersze (wybór)

Stanisław Korab-Brzozowski, wiersze (wybór)

Maria Konopnicka Rota

Stefan Żeromski Ludzie bezdomni, **Rozdziobią nas kruki, wrony...*

Stanisław Wyspiański Wesele

Władysław Stanisław Reymont *Chłopi*, t. 1: *Jesień*

Fiodor Dostojewski Zbrodnia i kara

Joseph Conrad *Jądro ciemności*

*Charles Baudelaire, wiersze (wybór)

*Paul Verlaine, wiersze (wybór)

*Wincenty Korab-Brzozowski *Powinowactwo cieni i kwiatów o zmierzchu*

*Arthur Rimbaud, wiersze (wybór)

*Marcel Proust W poszukiwaniu straconego czasu (fragmenty)

Inne teksty kultury

Fryderyk Nietzsche *Poza dobrem i złem* (fragmenty)

Claude Monet Impresja – *wschód słońca*

Edward Munch Krzyk

Andrzej Wajda Wesele

Tadeusz Boy-Żeleński Baudelaire, poeta krakowski (fragmenty)

*Michaił Bachtin *Powieść polifoniczna*

Dialog z przeszłością

Anna Świrszczyńska *Rozczarowana i szczęśliwa*

Julia Hartwig Węzwanie

*Edward Stachura *Wędrówką jedną życie jest człowieka*, Piosenka nad piosenkami

*Stanisław Grochowiak Lekcja anatomii (Rembrandta)

*Konstanty I. Gałczyński *Prośba o wyspy szczęśliwe*

*Marcin Świetlicki, wiersze (wybór)

Pojęcia kluczowe

np.

- Świat idei: modernizm, Młoda Polska, neoromantyzm, fin de siècle, nietzscheanizm, schopenhaueryzm, dekadentyzm, nihilizm, immoralizm, relatywizm, manicheizm, mizoginizm, „sztuka dla sztuki”, Nirwana, „rozpaczliwy hedonizm”, katastrofizm, chłopomania, idealizm, społecznikostwo, (post)kolonializm.
- Organizacja dzieła literackiego: manifest, impresjonizm, ekspresjonizm, naturalizm, secesja, synekdocha, erotyk, synteza sztuk, sonet, dialektyzacja, powieść modernistyczna, narracja personalna, *symbolizm, synestezja, *montaż asocjacyjny, powieść polifoniczna, *tonizm, rymy (męskie – żeńskie, dokładne – niedokładne, *konsonanse – asonanse, gramatyczne – niegramatyczne), układ rymów (krzyżowy, okalający, parzysty).

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ	DOBRA	BARDZO DOBRĄ
	to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	to, co na ocenę dostateczną , a także:	to, co na ocenę dobrą , a także
-wyjaśnić znaczenie pojęć „Młoda Polska”, „modernizm”, „neoromantyzm”; - podać daty wiążące się z trwaniem Młodej Polski w Polsce i analogicznych zjawisk w Europie; -znać inne nazwy epoki i wyjaśnić ich znaczenie. -wymienić kierunki filozoficzne popularne w modernizmie (A. Schopenhauer, F. Nietzsche, H. Bergson) oraz pokrótce przedstawić ich główne założenia. -wymienić kierunki artystyczne epoki (impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, naturalizm, secesja) oraz ich podstawowe wyznaczniki - wymienić cechy Nietzscheańskiego nadechłowieka; - podać źródła „moralności niewolników” według Nietzschego; - przedstawić genezę modernistycznych utworów; - wypowiedzieć się na temat bohaterów tekstów modernistycznych i ich postaw; - wymienić postawy typowe dla Młodej	-podać cechy modernizmu jako epoki; - wskazać okoliczności wiążące się z początkami Młodej Polski w Polsce i analogicznych zjawisk w Europie; - podać przykłady dzieł secesyjnych, impresjonistycznych, ekspresjonistycznych -podać zasady „człowieka szlachetnego pokroju”; wskazać źródła i znaczenie wybranych toposów i symboli - określać wartość użytych w tekście środków z różnych poziomów języka - rozpoznać cechy stylu artystycznego - tworzyć stosowną i skuteczną wypowiedź - posługiwać się cytatami - uczestniczyć w dyskusji - wykorzystywać w analizie i interpretacji tekstu podstawowe konteksty -wskazać filozoficzne podłoże epoki -wskazać na związki epoki Młodej	-przedstawić strefę ideową epoki -przedstawić zmiany w sztuce -scharakteryzować wybrane kierunki w sztuce na podstawie dzieł sztuki -opisać filozofię F.Nietzschego - odczytać i porównać dzieła różnych sztuk z uwzględnieniem specyfiki ich języka - dostrzegać w omawianych utworach dialog z tradycją - określić funkcję użytych w tekstach środków językowych oraz obecnych w nich kategorii estetycznych -zdefiniować postawy typowe dla Młodej Polski i odnieść je do utworów literackich (dekadentyzm, nietzscheanizm, humanizm) oraz wskazać właściwe dla nich środki artystyczne. -przedstawić powiązania Młodej Polski z innymi epokami (podobieństwo z romantyzmem, sprzeczność z pozytywizmem). -charakteryzować i oceniać postacie literackie	-scharakteryzować epokę w kontekście innych okresów z uwzględnieniem charakterystycznych pojęć -porównać dzieła sztuki realizujące różne kierunki - czytać tekst ze zrozumieniem jego różnorodnych sensów, funkcji, znaczeń metaforycznych i symbolicznych, -rozpoznawać konwencje, style, -sytuować tekst w podstawowych kontekstach, - dostrzegać w tekstach kultury obecność archetypów i toposów modernistycznych - wyjaśnić, na czym polegała idea syntezy sztuk - rozpoznawać w tekstach charakterystyczne cechy stylu poznawanych epok literackich -określić, na czym polega uniwersalna wartość utworów młodopolskich. -wskazać źródła i znaczenie wskazanych archetypów, toposów i symboli (Polska w grobie, mogiła, Wawel – święte miejsce polskości; życie – wędrówka, koło życia, błędne koło). -interpretować poznane utwory w kontekście aksjologicznym/wartościującym/ i

<p>Polski i odnieść je do utworów literackich</p> <ul style="list-style-type: none"> - omówić młodopolskie koncepcje artysty i sztuki ukazane w artykułach programowych oraz w utworach literackich - analizować i interpretować wybrane teksty młodopolskie z wykorzystaniem właściwych podstawowych pojęć teoretycznoliterackich i kategorii estetycznych - popierać argumentami własne sądy - wypowiadać się w podstawowych (szkolnych) formach gatunkowych, jak: rozprawka, referat, interpretacja utworu literackiego - przedstawić bohaterów literackich lektur z poziomu podstawowego („Wesele”, „Chłopi” t. 1, „Ludzie bezdomni”, „Jądro ciemności”). - wskazać na główne elementy świata przedstawionego lektur - określić gatunki literackie poznanych tekstów i występujące w nich środki artystyczne. - nazwać i wyjaśnić podstawowe pojęcia epoki - czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) - wyodrębnić tezę (główną myśl) całego tekstu lub jego fragmentów (np. akapitu) - określać nadawcę i adresata tekstu - określać główną funkcję tekstu - nazywać najważniejsze środki językowe występujące w tekście - określić cechy języka mówionego i pisanego. - określić, czym jest stylizacja i wymienić rodzaje stylizacji w poszczególnych utworach (np. ” Wesele”, „ Chłopi”). - przedstawić trzy argumenty świadczące o tym, że twórczość Dostojewskiego „nie mieści się w dawnych ramach”; - przedstawić i wymienić trzy cechy dialogu w powieści homofonicznej i trzy cechy dialogu w powieści polifonicznej (Zbrodnia i kara); - określić rodzaj zdań występujących w wierszu M. Świetlickiego <i>Żegnanie</i>; - przedstawić i wyjaśnić zachowania poety świadczące o jego istnieniu w wierszu <i>Żegnanie</i>; - przedstawić i wyjaśnić lstawie skojarzenia z zachowaniami sroki, wymienić i podzielić dobra, o których „skrzeczy” ptak, przypomnieć symbolikę światła (<i>Zły ptak</i>); - przedstawić i wyjaśnić lstawie swoje wrażenia z lektury wiersza Tetmajera <i>Melodia mgieł nocnych</i>; - określić podmiot mówiący w utworze Tetmajera i przedmiot jego przedstawiania; - przedstawić i wyjaśnić lstawie w wierszu Tetmajera epitety i podmioty; przedstawić i wyjaśnić lstawie w utworze Verlaine’a <i>Sztuka poetycka</i>; - przedstawić i wyjaśnić lstawie w wierszu Tetmajera Tatrami; - przedstawić i wyjaśnić lstawie założenia poetyki impresjonizmu na podstawie sonetu Kasprowicza <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>; - przedstawić i wyjaśnić lstawie w wierszu Kasprowicza <i>Krzak dzikiej róży</i> i limby; - przedstawić i wyjaśnić lstawie cechy sonetu; - przedstawić i wyjaśnić lstawie sytuację ukazaną w wierszu Padlina i wskazać bohaterów; - przedstawić i wyjaśnić lstawie sens metafory „krwiobieg słów” zawartej w wierszu Grochowiaka <i>Czyści</i> i wskazać „czynności” brzydoty; - przedstawić i wyjaśnić lstawie tytuł wiersza a Baudelaire’a <i>Oddźwięki</i>; 	<p>Polski z romantyzmem. -podać przykłady impresjonizmu, symbolizmu i ekspresjonizmu w sztuce.</p> <ul style="list-style-type: none"> -nazwać i zdefiniować młodopolskie prądy artystyczne i wskazać ich konkretyzacje w literaturze. -scharakteryzować postacie literackie. -interpretować liryki młodopolskie i dostrzegać w nich nurty artystyczne i filozoficzne. -wskazywać na środki artystyczne występujące w lirykach młodopolskich i nazwać je. -zdefiniować pojęcie stylizacji i wskazać jej rodzaje w omawianych tekstach -wymienić gatunki literackie modernizmu i wskazać ich cechy -określić, na czym polega „nastawienie narracji” w powieściach Dostojewskiego; -podać powody, dla których „świat Dostojewskiego może wydawać się istnym chaosem”; -określić, czemu służy składnia utworu Świetlickiego <i>Żegnanie</i>; -przedstawić sytuację podmiotu w wierszu Świetlickiego <i>Żegnanie</i> -przedstawić symbolikę dóbr, o których „skrzeczy” ptak (<i>Zły ptak</i>); -wskazać słowa będące odwołaniami do zmysłów dotyku i równowagi w wierszu <i>Melodia mgieł nocnych</i> Tetmajera; -wskazać epitety malarskie i metaforyczne w wierszu Tetmajera; -określić rolę paradoksu w wierszu <i>Sztuka poetycka</i>; -określić, czy wiersz Tetmajera spełnia zalecenia Verlaine’a; -wskazać w sonetach Kasprowicza nawiązania do założeń impresjonizmu; -wskazać personifikacje w utworze <i>Krzak dzikiej róży...</i>; -przedstawić powyższy utwór Kasprowicza jako sonet; -określić estetykę obrazów poetyckich w wierszu Padlina; -wskazać i nazwać środki językowe służące ukazaniu brzydoty w Padlinie; -przedstawić, jak twórca pojmuje swoją pracę poetycką (<i>Grochowiak Czyści</i>) ; -zinterpretować sens stwierdzenia „natura jest świątynią”(Baudelaire <i>Oddźwięki</i>); -zrekonstruować obrazy kultury i natury zawarte w wierszu Korab-Brzozowskiego <i>Powinowactwo cieni i kwiatów o zmierzchu</i>; -opisać uczucia i doznania podmiotu w wierszu Głeczyńskiego <i>Prośba o wyspy szczęśliwe</i>; -powiązać „osoby dramatu” z biografiami realnych postaci (<i>Wesele</i>); -osadzić rekwiizyty w kontekście (<i>Wesele</i>); -przedstawić symbolikę tańców w Panu Tadeuszu i <i>Wesele</i>; -określić, czy Dies irae wyraża treści charakterystyczne dla hymnów religijnych; -wskazać w utworze Kasprowicza wyrażenia dotyczące ludzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> -dokonać analizy i interpretacji wierszy młodopolskich, wskazując typowe dla epoki motywy, postawy i środki artystyczne oraz ich funkcje. -omówić młodopolskie koncepcje artysty i sztuki ukazane w artykułach programowych oraz w utworach poetyckich. -wskazywać na środki artystyczne występujące w lirykach młodopolskich i nazwać ich funkcje -na przykładzie konkretnego utworu omówić cechy powieści młodopolskiej. -na przykładzie konkretnego utworu wskazać cechy dramatu symbolicznego. -czytać ze zrozumieniem tekst nieliteracki, tzn.: popularnonaukowy, publicystyczny, naukowy (np. filozoficzny lub teoretycznoliteracki) -znać i rozpoznawać odmiany terytorialne i środowiskowe polszczyzny. -znać cechy stylów funkcjonalnych (potoczny, publicystyczny, naukowy i artystyczny). -zanalizować budowę wersyfikacyjną i stroficzną wiersza O. przyjźdź! -określić główny temat wiersza i wyjaśnić przenośnię „krzewić siebie” (<i>Żegnanie</i>); -zinterpretować sytuację podmiotu w wierszu <i>Żegnanie</i>; -przedstawić sens „osaczenia” podmiotu przez srokę w wierszu <i>Zły ptak</i>; -wskazać wątki dekadencje wspólne dla poetów modernistycznych i Świetlickiego; -omówić efekty akustyczne i muzyczne w wierszu <i>Melodia mgieł nocnych</i>; -określić rolę epitetów w powyższym wierszu; -określić dynamiczność mgieł i sposób ich przedstawiania; -podać argumenty na rzecz muzyczności poezji na podstawie wiersza <i>Sztuka poetycka</i>; -przedstawić, w jaki sposób personifikacja służy wskazaniu symboliczności sensów wiersza (<i>Krzak dzikiej róży...</i>); -wskazać, w jaki sposób poetyka impresjonistyczna sprzyja symbolistycznemu przedstawianiu świata; -opisać, na czym polega kontrast między życiem a śmiertelnym rozkładem ciała (Padlina); -wskazać w wierszu Padlina elementy światopoglądu dekadencje i zrekonstruować obraz świata oraz człowieka zawarty w wierszu <i>Grochowiaka Czyści</i>; -określić, jakie miejsce w świecie poeta wyznacza człowiekowi (Baudelaire <i>Oddźwięki</i>); -wyjaśnić sens wskazanych wersów, stosując pojęcie muzyki sfer i wskazać środki stylistyczne służące symbolistycznemu obrazowaniu w wierszu Korab-Brzozowskiego <i>Powinowactwo cieni i kwiatów o zmierzchu</i>; -odeczytać symbolikę żywiołów natury w wierszu Głeczyńskiego <i>Prośba o wyspy szczęśliwe</i>; -wyjaśnić rolę personifikowanej natury w powyższym wierszu; 	<p>historycznym.</p> <ul style="list-style-type: none"> -oceniać i porównywać bohaterów poznanych lektur. -rozpoznawać i definiować gatunki literackie oraz środki artystyczne, określać ich funkcje. -przeprowadzić syntezę materiału literackiego i problemów obecnych w epoce. . -określić relacje między językiem narodowym a odmianami terytorialnymi i środowiskowymi. -rozpoznać i ocenić cechy kolokwialne w tekście pisanym. -zanalizować stylistykę fragmentów powieści <i>Zbrodnia i kara</i> i określić rolę wprowadzonych stylów; -napisać dwa opowiadania: z zachowaniem zasad homofonii i polifonii; -porównać koncepcję romantycznego poety wiersza z wizerunkiem poety przekłętą w <i>Młodej Polsce</i>; -wyjaśnić sens metafory „krzywiłem ludzi prostych” (<i>Żegnanie</i>); -wskazać zachowania mówiącego w wierszu <i>Żegnanie</i> łączące się z relatywizmem; -zinterpretować słowa: „mówię koniec”, „wyrażam nadzieję” (<i>Żegnanie</i>); -wyjaśnić ostatnie słowa wiersza <i>Żegnanie</i> w odniesieniu do tytułu; -wyjaśnić sens pytań postawionych w wierszu Świetlickiego <i>Zły ptak</i>; -rozstrzygnąć, kim jest poeta mówiący w wierszu <i>Zły ptak</i>; -scharakteryzować problematykę egzystencjalną wierszy Świetlickiego; -określić różnicę w przedstawianiu wątków dekadencje na podstawie wybranego wiersza Świetlickiego i wybranego wiersza wyrażającego dekadencje XIX-wieczny; -wskazać cytaty będące poetyckimi odwołaniami do różnych zmysłów w wierszu <i>Melodia mgieł nocnych</i>; -przedstawić pejzaż mentalny i określić nastroj utworu Tetmajera; -rozpoznać system wersyfikacyjny i określić jego rolę w tworzeniu nastroju wiersza Tetmajera; -zanalizować technikę impresjonistyczną Tetmajera; -wyjaśnić metafory użyte w wierszu <i>Sztuka poetycka</i>; -sformułować postulaty nowej poezji na podstawie wiersza Verlaine’a; -ocenić program poetycki Verlaine’a, uzasadniając swoje zdanie; -porównać programy poetyckie Verlaine’a, Miłosza i Staffa; -zinterpretować symbolikę obu roślin (<i>Krzak dzikiej róży...</i>); -ocenić symbolikę postaw kryjących się pod obrazami przyrody we wspomnianym sonecie Kasprowicza; -porównać cele stawiane literaturze impresjonistycznej i symbolistycznej; -porównać obrazy Tatr u Kasprowicza i Tetmajera; -wykazać nowatorstwo gatunkowe Kasprowicza w kształtowaniu formy sonetu z odniesieniem do poprzednich epok; -określić odbiorcze wypowiedzi poety w wierszu Padlina; -wyjaśnić sens słów skierowanych do kobiety w wierszu Padlina; -określić światopogląd wyrażony przez twórcę wspomnianego wiersza; -rozważyć rolę słowa poetyckiego w materialnym świecie (Padlina); -wyjaśnić sens operowania w utworze estetyką turpizmu (Padlina);
---	--	---	--

<p>zadzić zestawienie wrażeń zmysłowych obecnych we wspomnianym wierszu; śnić znaczenie tytułu wiersza Korab-Brzozowskiego Powinowactwo cieni i kwiatów o zmierzchu;</p> <p>zadzić temat utworu Korab-Brzozowskiego; śnić nadawcę i odbiorcę w wierszu Gałczyńskiego <i>Prośba o wyspy szczęśliwe</i>;</p> <p>zadzić w utworze Gałczyńskiego czasowniki w trybie rozkazującym i określić ich funkcję;</p> <p>zadzić sformułowanie „osoby dramatu”, związany z nimi kontekst historyczny i kulturowy (Wesele);</p> <p>zadzić ukazać w dramacie Wyspiańskiego symboliczne rekwizyty;</p> <p>zadzić śnić genezę utworu <i>Dies irae</i>;</p> <p>zadzić zwrócić w hymnie Kasprowicza wyrażenia znane ze średniowiecznego hymnu i przypomnieć ich znaczenie;</p> <p>zadzić zwrócić bluznierstwa w hymnie Kasprowicza; zwrócić postać na pierwszym planie obrazu Muncha <i>Krzyk</i>;</p> <p>zadzić zwrócić w wybranych fragmentach <i>Chłopów</i> Reymonta anafory, epitety malarskie i przykłady przywoływania w opisie innych zmysłów niż wzrok;</p> <p>zadzić sformułować sylwetkę Szymona Winrycha (S. Żeromski <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>);</p> <p>zadzić sformułować konstrukcję wersyfikacyjną wierszy (A. Rimbaud <i>Moja Bohema</i> i E. Stachura <i>Wędrowną życie jest człowieka...</i>);</p> <p>zadzić śnić, w jaki sposób w powyższych wierszach ujawnia się podmiot liryczny; -określić, o czym mówią oba wspomniane wyżej utwory</p> <p>zadzić sformułować elementy stroju Odety (M. Proust <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>);</p> <p>zadzić sformułować miejsca, w których rozgrywa się zdarzenia ukazane w filmie <i>Miłość Swanna</i> w reż. V. Schlöndorffa;</p> <p>zadzić sformułować wystrój wnętrz, stroje oraz opisać dwa światy, dwa salony w filmie <i>Miłość Swanna</i> w reż. V. Schlöndorffa;</p>	<p>zadzić kondycję i losu człowieka;</p> <p>-wskazać kontrast w przedstawianiu świata u Kasprowicza;</p> <p>-omówić deformację kształtu człowieka na obrazie Muncha <i>Krzyk</i>;</p> <p>-wskazać cechy ekspresjonizmu na obrazie Edvarda Muncha <i>Krzyk</i>;</p> <p>-wymienić porządków czasowe obecne w świecie przedstawionym powieści Reymonta;</p> <p>-wskazać fragment <i>Chłopów</i>, w którym plan realny jest zestawiony ze sferą sakralną;</p> <p>-określić rolę epitetów malarskich i funkcję użytych środków w podanych fragmentach powieści Reymonta;</p> <p>-określić rolę wyrażen odwołujących się do świata ludzkich uczuć (<i>Chłopi</i>);</p> <p>-nazwać kierunek artystyczny dominujący we wskazanym fragmencie <i>Chłopów</i>;</p> <p>-przeanalizować naturalistyczną technikę opisu przestrzeni w <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>;</p> <p>-opisać konstrukcję stroficzną utworów (A. Rimbaud <i>Moja Bohema</i> i E. Stachura <i>Wędrowną życie jest człowieka...</i>);</p> <p>-odwołać się do tradycji, analizując konstrukcję stroficzną wymienionych utworów;</p> <p>-podać informacje na temat osób mówiących we wspomnianych tekstach;</p> <p>-wskazać podobieństwa i różnice w przedstawionych obrazach świata (A. Rimbaud <i>Moja Bohema</i> i E. Stachura <i>Wędrowną życie jest człowieka...</i>);</p> <p>-wskazać środki literackie wykorzystane w opisie magdalenki (M. Proust <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>);</p> <p>-określić proporcje opisu dokonane przez narratora i monologu wewnętrznego bohatera (M. Proust <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>);</p> <p>-wypisać dzieła sztuki, o których mówi się w filmie <i>Miłość Swanna</i> w reż. V. Schlöndorffa;</p> <p>-wynotować fragmenty wspomnianego filmu, w których istotną rolę odgrywa muzyka;</p> <p>-opowiedzieć, kim są filmowi Swann i filmowa Odeta;</p> <p>-opisać barona de Charlusa jako dekadenta (<i>Miłość Swanna</i> w reż. V. Schlöndorffa);</p>	<p>-wyjaśnić, czym, według poety, jest szczęście (Gałczyński <i>Prośba o wyspy szczęśliwe</i>);</p> <p>-wyjaśnić znaczenie poszczególnych scen Wesele z udziałem „osób dramatu”;</p> <p>-zinterpretować znaczenia symboliczne rekwizytów Wesele;</p> <p>-na podstawie didaskaliów wskazać symbole narodowe określające Polskę i polskość i określić ich aktualność (Wesele);</p> <p>-wyjaśnić cel występowania w dramacie Wyspiańskiego postaci historycznych i historyczno-legendarnych;</p> <p>-scharakteryzować na podstawie utworu <i>Dies irae</i> sytuację człowieka w świecie i jego los;</p> <p>-zapisać oskarżenie sformułowane przez podmiot liryczny wspomnianego hymnu pod adresem Boga;</p> <p>-określić, w czym przejawia się mizoginizm w utworze Kasprowicza</p> <p>-wskazać i określić ekspresywny charakter obrazowania w <i>Dies irae</i>;</p> <p>-scharakteryzować kolorystykę pierwszego planu na obrazie Muncha <i>Krzyk</i> i określić jej symboliczną wymowę;</p> <p>-przedstawić sposób pokazania drugiego planu na obrazie Muncha;</p> <p>-zinterpretować sens zestawienia planów: realnego i sakralnego (<i>Chłopi</i>);</p> <p>-wyjaśnić sens anafory i określić, na czym polega poetyckość i mimetyczność opisu przyrody w <i>Chłopach</i>;</p> <p>-podać cechy kierunku artystycznego dominującego we wskazanym fragmencie powieści Reymonta;</p> <p>-przedstawić symboliczne sensy związane z obrazem wron w <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>;</p> <p>-wyjaśnić tytuł opowiadania Żeromskiego i rozwinąć go;</p> <p>-porównać obrazy powstania stycznioowego w poznanych utworach;</p> <p>-wymienić środki stylistyczne najbardziej charakterystyczne dla każdego z wierszy (A. Rimbaud <i>Moja Bohema</i> i E. Stachura <i>Wędrowną życie jest człowieka...</i>);</p> <p>-określić i porównać kompozycję podanych wyżej utworów oraz tonację emocjonalną wierszy;</p> <p>-wyjaśnić symbolikę magdalenki (M. Proust <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>);</p> <p>-scharakteryzować opis stroju Odety na podstawie fragmentów powieści;</p> <p>-wyjaśnić, jaką funkcję pełni przyjęta konstrukcja psychiki bohatera (M. Proust <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>);</p> <p>-przedstawić dwa rodzaje konwersacji salonowej przedstawionej w filmie <i>Miłość Swanna</i> w reż. V. Schlöndorffa;</p> <p>-wskazać różne przejawy miłości w filmie;</p> <p>-przedstawić historię miłości Swanna i wyjaśnić jej destrukcyjny charakter (<i>Miłość Swanna</i> w reż. V. Schlöndorffa);</p> <p>-określić na podstawie filmu, jakie wartości życia ludzkiego zostają ocalone mimo upływu czasu;</p> <p>-wyjaśnić, jaką rolę odgrywa sztuka w życiu bohaterów filmu;</p>	<p>-wyjaśnić, dlaczego poeta woli brzydotę (Grochowiak <i>Czyści</i>);</p> <p>-przedstawić i uzasadnić swoje zdanie na temat wizji człowieka i świata;</p> <p>-porównać refleksje egzystencjalne w wierszach Baudelaire'a i Grochowiaka;</p> <p>-wyjaśnić, jaką rolę odgrywa synestezyjne połączenie wrażeń zmysłowych w procesie poznawania sensu świata (Baudelaire <i>Oddźwięki</i>);</p> <p>-wyjaśnić, na czym polega modernistyczny charakter poznania symbolicznego w powyższym utworze;</p> <p>-wyjaśnić sens wskazanych wersów, odwołując się do zasady montażu asocjacyjnego (Korab-Brzozowski <i>Powinowactwo cieni i kwiatów o zmierzchu</i>);</p> <p>-wykazać, że wspomniany wiersz zawiera symbolistyczną koncepcję poznania rzeczywistości;</p> <p>-ocenić utwór Korab-Brzozowskiego, uzasadniając swoje zdanie;</p> <p>-wyjaśnić rolę uczuć, zmysłów i snu w wierszu <i>Prośba o wyspy szczęśliwe</i>;</p> <p>-wykazać, że wiersz Gałczyńskiego odwołuje się do symbolistycznej wizji poznawania natury świata;</p> <p>-porównać modernistyczną koncepcję poznania z wiedzą o pozytywistycznych poglądach epistemologicznych;</p> <p>-przedstawić różne wyobrażenia absolutnego poznania i szczęścia, odwołując się do różnych tekstów kultury;</p> <p>-określić postawy postaci realistycznych i fantastycznych w Wesele;</p> <p>-zinterpretować symbolikę chocholego tańca;</p> <p>-porównać scenę chocholego tańca z podobnymi motywami na obrazach;</p> <p>-ocenić stan świadomości narodowej Polaków (Wesele);</p> <p>-porównać obrazy narodu z tekstów romantycznych i Wesele;</p> <p>-wyrazić swoje zdanie na temat sytuacji człowieka w świecie i uzasadnić je;</p> <p>-określić funkcję bluznierstwa w utworze Kasprowicza;</p> <p>-wyrazić swoją opinię na temat oceny Boga w hymnie Kasprowicza i uzasadnić ją;</p> <p>-scharakteryzować kolorystykę pierwszego planu i określić jej symboliczną wymowę (Munch <i>Krzyk</i>);</p> <p>-przedstawić sposób pokazania drugiego planu w wspomnianym obrazie;</p> <p>-wskazać cechy eposu w powieści Reymonta;</p> <p>-sporządzić konspekt przebiegu wydarzeń głównej akcji w t. I powieści Reymonta;</p> <p>-dokonać analizy przedstawienia śmierci bohatera i obrazu trupa oraz wyjaśnić, na czym polega naturalizm tego fragmentu opowiadania Żeromskiego <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>;</p> <p>-zredagować tekst dotyczący naturalistycznej techniki obrazowania w opowiadaniu Żeromskiego;</p> <p>-omówić i porównać stylistykę obu wierszy (A. Rimbaud <i>Moja Bohema</i> i E. Stachura <i>Wędrowną życie jest człowieka...</i>);</p> <p>-porównać topos wędrowni w utworach różnych epok;</p> <p>-porównać wiersz Rimbauda <i>Moja Bohema</i> z wierszem Stachury <i>Piosenka nad piosenkami</i>;</p> <p>-zanalizować środki wykorzystane do przedstawienia psychologicznego obrazu miłości Swanna w powieści Prousta;</p> <p>-zanalizować subiektywność wypowiedzi Swanna (M. Proust <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>);</p> <p>-ocenić pod względem estetycznym prozę Prousta;</p>
---	---	---	---

		-określić sens rozmowy o małżeństwie (<i>Miłość Swanna</i> w reż. V.Schlöndorffa); -przedstawić sens sceny pożegnania chorego Swanna z państwem de Guermantes; -przeanalizować wybrany kadr z filmu; -określić rolę motywu muzycznego towarzyszącego historii bohaterów (<i>Miłość Swanna</i> w reż. V.Schlöndorffa); -ocenić postępowanie głównych bohaterów filmu; -zredagować pracę rozwijającą myśl krytyka literatury;
--	--	--

Na ocenę celującą uczeń opanował doskonale wiadomości i umiejętności przewidziane na ocenę bardzo dobrą a ponadto wykorzystuje materiał wykraczający poza podstawę programową i realizowany program nauczania.

4. Dwudziestolecie międzywojenne

Treści nauczania

Czas trwania epoki
 Kultura dwudziestolecia – kontynuacja i awangarda
 Sytuacja polityczna Europy po I wojnie światowej
 Oznaki kryzysu kultury europejskiej
 Codziennosc jako temat literatury dwudziestolecia międzywojennego
 Rewolucja jako *zmierzch świata* i cywilizacji europejskiej
 Wizje odrodzonej Polski
 Grupa poetycka Skamander
 Nowy model języka poetyckiego w liryce międzywojnia
 Kobiety i kobiecość w poezji i prozie międzywojennej
 Problematyka społeczna powieści międzywojnia
 Starość i śmierć w literaturze międzywojnia
 Refleksje egzystencjalne w poezji i prozie międzywojnia
 Sposoby wzbogacania zasobu leksykalnego polszczyzny
 tykieta językowa – zasady językowego *savoir-vivre*'u
 Zależność między kształtem językowym wypowiedzi a kontekstem pragmatycznym (nadawca, odbiorca, sytuacja komunikacyjna)
 * Nowy model języka poetyckiego w liryce międzywojnia
 * Kobiety i kobiecość w poezji i prozie międzywojennej
 * Kształt powieści psychologicznej
 * Przeszłość jako czynnik determinujący człowieka – odkrywanie tajemnic ludzkiej psychiki w prozie międzywojennej i współczesnej
 * Fantazja i rzeczywistość w konwencji science fiction
 * Zjawisko estetyzmu w sztuce

Teksty literackie

S. Żeromski *Przedwiośnie*

Z. Nałkowska *Granica*

Poezja : J. Tuwima, J. Lechonia, K. Wierzyńskiego, A. Słonimskiego, M. Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej,

K. Iłkiewiczówny, H. Poświatowskiej, B. Leśmiana

*Poezja L. Staffa, S. Jesienina

* M.Kuncewiczowa *Cudzoziemka*

* S. Lem *Solaris* (fragmenty)

Inne teksty kultury

T. Łempicka *Autoportret w zielonym bugatti*

M. Chagall *Ja i miasteczko, Wiołonczelista*

H. Matisse *Radość życia*

A. Rodin *Pocalunek*

C.Brâncuși *Pocalunek*

– D. Hitz *Dziewczyna na polu maków*

– J. Malczewski *Wtumanie*

Z. Waliszewski *Wyspa miłości*

W. Weiss *Kryzys*

O. Spengler *Zmierzch Zachodu*

* *Solaris* w reż. S. Soderbergha

Pojęcia kluczowe : nacjonalizm, faszyzm, nazizm, sanacja, komunizm, historiozofia, awangarda, abstrakcjonizm, dadaizm, kubizm, futuryzm, surrealizm, fantastyka w malarstwie, liryzm malarski, prowincja, rewolucja, konflikt etniczny, powieść polityczna, utopia, pragmatyzm, proletariat, idealizm, tradycjonalizm, scenariusz, adaptacja filmowa, witalizm, urbanizm, biologizm, kolokwializacja, antysemityzm, autorytaryzm, epigramat, paradoks, gender, fantastyka, powieść psychologiczna, introspekcja, determinizm biologiczno-środowiskowy, kompozycja chronologiczna, relatywizm etyczny, narracja personalna, powieść-rzeka, animizacja, sensualizm, liryzm, archaizm, neologizm, neosemantyzm, lokucja, illokucja, perlokucja, etykieta językowa, * *synestezja*, *epifania*, *estetyzm*, *antyteza*, *paralelizm znaczeniowy*, *imazinizm*, *homo viator*, *autobiografizm*, *czas akcji*, *czas narracji*,

Przedakcja, *retrospekcja*, *retardacja*, *kompozycja chronologiczna*, *introspekcja*, *opis behawioralny*, *postawa gender*, *science fiction* (fantastyka naukowa)

Uczeń powinien na ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ	DOSTATECZNĄ to, co na ocenę dopuszczającą , a także:	DOBRA to, co na ocenę dostateczną , a także:	BARDZO DOBRA to, co na ocenę dobrą , a także
<ul style="list-style-type: none"> -podać daty wiążące się z dwudziestoleciem międzywojennym w Europie i w Polsce; -wymienić i krótko charakteryzować kierunki artystyczne początku XX w.: futuryzm, ekspresjonizm, surrealizm, dadaizm -- wyjaśnić podstawowe pojęcia; -wymienić główne tendencje i hasła związane z nowymi kierunkami w sztuce (np.: aktywizm, bunt, szybkość, zwrot ku przyszłości, rozwój cywilizacji, masowość, deformacja, karykatura, groteska), krótko je skomentować, powołując się na przykładowe dzieła sztuki -ogólnie wyjaśnić terminy: awangarda, modernizm -wyjaśnić termin „dwudziestolecie -- międzywojenne” - wskazać określenie, którym Spengler nazywa ostatnie stadium kultury zachodniej; - przedstawić, jak Spengler postrzega rolę Rzymu w historii Europy; - wymienić oznaki kryzysu kultury europejskiej według Spenglera; - wyodrębnić trzy plany kompozycji obrazu; - wymienić postaci z drugiego planu na obrazie; - określić nadawcę i odbiorcę w wierszu - przedstawić genezę <i>Przedwiośnia</i> - przedstawić bohaterów <i>Przedwiośnia</i> - przedstawić pierwsze odczuwalne dla ludzi skutki rewolucji w <i>Przedwiośniu</i> - przedstawić, kto tworzy rewolucję (<i>Przedwiośnie</i>) - opisać szklane domy na podstawie powieści S.Żeromskiego - przedstawić sposób życia w ziemiańskim dworze (<i>Przedwiośnie</i>) - wynotować ważniejsze różnice między fabułą powieści S.Żeromskiego a filmem; - przedstawić te różnice; - przedstawić narodziny i program Skamandra; - określić nadawcę i odbiorcę tekstu; - określić, do kogo zwraca się podmiot mówiący; - wskazać w tekście elementy stylizacji potocznej; - określić wspólny temat wskazanych wierszy; - wskazać w tekście paradoksy; - wskazać w wierszu elementy baśniowe podaje przykłady neologizmów i neosemantyzmów w wybranych wierszach Leśmiana omówić różne motywy tematyczne w poezji Tuwima dostrzec bogactwo przeżyć wewnętrznych bohaterki poezji Pawlikowskiej – Jasnorzewskiej odtworzyć losy bohatera „Przedwiośnia” Żeromskiego, zwracając uwagę na wpływ różnych czynników w procesie kształtowania się osobowości podaje przykłady neologizmów i neosemantyzmów w wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> - podać cechy dwudziestolecia międzywojennego jako epoki; - określić sytuację polityczną Europy po I wojnie światowej; - określić cechy antyku greckiego i rzymskiego według Spenglera; - scharakteryzować współczesne miasto; - przypomnieć symbolikę wskazanych na obrazie obiektów i kolorów; - określić rolę postaci z drugiego planu obrazu; - wskazać elementy fantastyki z trzeciego planu; -wskazać elementy krajobrazu prowincji na obrazie; rozpoznać charakterystyczne cechy stylu Leśmiana formuluje hipotezy interpretacyjne dotyczące Leśmianowskiej wizji świata charakteryzować polskie ugrupowania poetyckie, wymienia ich przedstawicieli wskazać cechy poetyki skamandryckiej w twórczości Tuwima - przedstawić portret psychologiczny i światopoglądowy bohatera <i>Przedwiośnia</i> - ocenić zachowanie C.Baryki - przedstawić, jak działa wymiar sprawiedliwości i jaką rolę odgrywają publiczne egzekucje (<i>Przedwiośnie</i>) - wyjaśnić, dlaczego szklane domy są utopią (<i>Przedwiośnie</i>) - zrekonstruować programy dla Polski, wskazać ich zalety i wady (<i>Przedwiośnie</i>) - zestawić obraz Nawłoci z mitem szlacheckiego gniazda; - przedstawić swoje stanowisko dotyczące powieści i filmu <i>Przedwiośnie</i> - przedstawić na podstawie wiersza stosunek „ja” mówiącego do adresata; - wskazać elementy współczesności w wierszu i określić ich funkcję; - określić, w jakiej roli występuje podmiot mówiący; - określić stosunek nadawcy do adresata utworu; - wyjaśnić sens apelu podmiotu mówiącego; - określić funkcję stylizacji potocznej; - wskazać kontrast semantyczny w wymienionych wersach; - przedstawić różne sposoby ukazywania miłości w poezji; - przedstawić sposób wyrażania emocji w wierszach; - określić sens paradoksów; - określić, czemu służy nakładanie się elementów fantastycznych na realistyczne; - wskazać opozycje czasowe w utworze; -omówić ewolucję poglądów 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić zmiany w sferze sztuki; - wyjaśnić rozróżnienie między kulturą a cywilizacją; - określić relację między kulturą a cywilizacją; - przedstawić, jak Spengler postrzega metropole i skutek ich istnienia dla cywilizacji; - wyjaśnić sens elementów obrazu i odnieść się do biografii autora; - określić związek istniejący między drugim i trzecim planem obrazu; - odtworzyć historię związku bohaterów w liryku; - przedstawić symbolikę domu w wierszu; - określić nastrój wiersza -porównać wiersze - porównać postawy wobec świata w omawianych utworach - przedstawić witalizm w utworach Skamandrytów - określić rolę metaforyki w wierszach awangardowych - omówić kompozycję wiersza; - wyjaśnić sens kontrastu w omawianych tekstach - omówić kreacje bohaterów wierszy; - przedstawić wizerunek kobiety w wierszach - porównać obraz miłości w wierszach -omówić wpływ rewolucji na C.Barykę interpretować „Przedwiośnie” jako powieść realistyczną, polityczną, psychologiczną i interwencyjną - omówić psychologiczne skutki terroru (<i>Przedwiośnie</i>) - wskazać, co łączy i co dzieli poglądy bohaterów (<i>Przedwiośnie</i>) - opisać świat wartości prowincji ziemiańskiej (<i>Przedwiośnie</i>) - określić, dlaczego ten świat wydaje się nietrwały; - porównać życie dworów ziemiańskich w Panu Tadeuszu i <i>Przedwiośniu</i>; - porównać literacki i filmowy obraz Polaków; - ocenić postaci ideowców kreowane przez aktorów w <i>Przedwiośniu</i> - ocenić rolę zmiany kostiumu bohatera w <i>Przedwiośniu</i> -ocenić sens zakończenia otwartego filmu <i>Przedwiośnie</i> określić oryginalność wierszy Leśmiana na tle poezji XX – lecia międzywojennego charakteryzować poezję i postawę Tuwima określić cechy poezji Pawlikowskiej – Jasnorzewskiej omówić problematykę psychologiczną, filozoficzną i społeczną „Granicy” - dokonać charakterystyki wewnętrznej Z.Ziembiewicza - określić, w jakim stopniu Z.Ziembiewicz jest odpowiedzialny za swoje czyny - wyjaśnić powody zachowania bohatera Granicy - porównać punkty widzenia bohaterów Granicy dotyczące ich życia; 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawić sferę ideową epoki; - wyjaśnić, na czym polegał kryzys, który dotknął Europę; - czytać i objaśniać obrazy dwudziestolecia międzywojennego; - wyjaśnić, jak Spengler postrzega historiozoficzną prawidłowość w upadku Rzymu; - wyjaśnić pojęcie nowego naturalizmu i porównać z poglądami Sokratesa i Rousseau; - zredagować tekst dotyczący rzeczywistości społecznej początków XXI w. w kontekście myśli Spenglera; - zaproponować własną interpretację obrazu; - przedstawić własną interpretację utworu i wyjaśnić metaforykę tytułu; - omówić motyw prowincji w różnych tekstach kultury; - porównać tematykę i nastroj obu utworów; - porównać uczucia i obrazy światów - wskazać, które postaci pełnią wobec bohatera funkcję ojca i jakie reprezentują wartości (<i>Przedwiośnie</i>) -ocenić postawę C.Baryki - wskazać uzasadnienia dla rewolucji (<i>Przedwiośnie</i>) - wyjaśnić rolę patosu i odwołań biblijnych (<i>Przedwiośnie</i>) - wyjaśnić przyczynę masowych rzezi ludności cywilnej (<i>Przedwiośnie</i>) - ocenić skutki rewolucji; - ocenić, co jest lepsze: rewolucja czy reformy (<i>Przedwiośnie</i>) - zinterpretować przedstawiony fragment jako parabolę; - określić funkcję opowieści o szklanych domach w Żeromskiego - zrekonstruować program społeczno-polityczny komunistów (<i>Przedwiośnie</i>) - wyjaśnić ideowy wybór Baryki - ocenić program Gajowca i komunistów; - porównać utopie z różnych utworów literackich; - zanalizować środki satyryczne użyte do sportretowania środowiska Nawłoci; - ocenić i przedstawić mit Kresów Wschodnich; - porównać literackie i filmowe motywacje decyzji Baryki - ocenić prawo reżysera do zmiany zakończenia filmu; - wyjaśnić, w jaki sposób poeta tworzy dynamizm przedstawienia; - przedstawić program pozytywny poety; - wyjaśnić, na czym polega i czemu służy ambiwalentna postawa wobec tradycji; - zredagować tekst na temat dialogu z tradycją kultury; - przedstawić rolę tradycji narodowej w refleksji patriotycznej - przedstawić związek stylizacji potocznej z wymową wiersza; - zinterpretować wiersz; - wyjaśnić, w jaki sposób poeta odwołuje się do idei witalizmu; - sformułować refleksję o miłości i ocenić wizję poety - przedstawić, jak uwidocznia się „płec kulturowa” w wierszach - wskazać tezę interpretacyjną wiersza i uzasadnić swój wybór; - zinterpretować puente wiersza; - przedstawić obraz kobiety w poezji autorki dwudziestolecia międzywojennego; - wyjaśnić mechanizmy postępowania bohatera

<p>wierszach Leśmiana</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawić losy bohaterów powieści Granica - wskazać postać narratora w Granicy - określić przyczyny wykluczenia społecznego bohaterów utworów XX-lecia międzywojennego - przedstawić opowiedzianą w wierszu historię; - podzielić wiersz na części kompozycyjne; - opisać sytuację egzystencjalną przedstawioną w wierszu; - wymienić uczucia wyrażane przez osobę mówiącą; - wyjaśnić, na czym polega odmiennosc „Ferdynurke” od utworów prozy realistycznej - przedstawić absurdalne uwikłania bohatera „Ferdynurke” w różne schematy społeczne - podać wyraz zbudowane z użyciem przedrostka i przyrostka; - wskazać wyrazy, które powstały wskutek odcięcia części wyrazu; - wypisać z wiersza neologizmy i opisać ich budowę słotwórczą; - podać przykłady różnych intencji wypowiedzi w zależności od kontekstu; - sformułować (zgodnie z intencją) prośbę w sposób zgodny z etykietą językową, stosując różne wyrażenia grzecznościowe; - określić kompozycję utworu - wskazać środki literackie służące do przedstawienia pejzażu w wierszu; - wskazać w wierszu określenia czasu; - wskazać w wierszu antytezy i paralelizmy; - określić, czego dotyczy zwierzenie podmiotu lirycznego w wierszu - odwołać się do biografii poety; - przedstawić genezę Cudzoziemki - określić czas akcji, przedakcji i narracji Cudzoziemki - przedstawić sens mimiki i zachowań Róży - określić, jak Róża zachowuje się w obecności służącej, a jak w samotności; - określić, co spowodowało nagłą zmianę postawy bohaterki Cudzoziemki - wskazać elementy technologii przyszłości w utworze S.Lema - zaobserwować tonację kolorystyczną i oświetlenie w filmie; - zrekonstruować losy głównych bohaterów filmu 	<p>bohatera Granicy</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia tematy i zagadnienia poruszane w „Granicy” - określić cechy narracji i kompozycji „Granicy”, zwracając uwagę na rolę mowy pozornie zależnej i niezależnej - omawiać cechy powieści psychologicznej w „Granicy” - rozpoznać zabiegi parodystyczne w „Ferdynurke” - omawiać problematykę Formy w „Ferdynurke” - wskazuje cechy powieści awangardowej w „Ferdynurke” - nazwać uczucia ukazane w wierszu i określić jego nastrój - przedstawić obraz przyrody w utworze; - przedstawić prawdy o miłości zawarte w poznanych wierszach - określić funkcję powtórzeń; - podać przykłady podstawowe do pochodnych; - określić, jaką część mowy reprezentuje najlichniesza grupa neologizmów - rozważyć przykład wyrażenia ironicznego; - określić ukryte w wypowiedziach zamierzenie - przygotować odmowny e-mail skierowany do kolegi - określić rolę kompozycji wiersza L.Staffa w kształtowaniu jego nastroju; - przedstawić metaforykę dotyczącą sfery zmysłów; - określić funkcję użytych antytez i paralelizmów; - przedstawić symbolikę kolorów w utworze - określić proporcje czasu akcji i przedakcji w Cudzoziemce i skomentować je; - uporządkować w kolejności chronologicznej wydarzenia przedakcji Cudzoziemki - wskazać przykłady retrospekcji w innej powieści Kuncewiczowej i określić funkcję; - określić przyczyny różnic w zachowaniu Róży i jej cechy; - nazwać emocje i określić sposób ich okazywania; - określić emocje wobec różnych osób i nazwać uczucia, jakimi je obdarza Róża; - opisać psychologiczny mechanizm zmiany bohaterki; - zrelejonować, jak wspomnienie młodości przywróciło Różę poczucie szczęścia i nadziei; - uzasadnić, że pamięć ludzka jest źródłem cierpienia i nadziei 	<ul style="list-style-type: none"> - analizować konstrukcję postaci narratora – bohatera „Ferdynurke”, - omówić poetykę groteski i oniryzmu w „Ferdynurke” - wskazać w utworze środki stylistyczne służące oddaniu emocji; - określić związek między odbieraniem przyrody a miłosnym doświadczeniem; - określić, jak podmiot tworzy liryzm wypowiedzi; - określić symboliczną wymowę obrazu natury; - przedstawić symboliczną interpretację użytych w wierszu środków; - określić, jak poeta buduje liryzm utworu; - opisać nastrój wiersza - utwórzyc neologizmy; - podać przykłady wyrazów złożonych; - wskazać w wierszu neosemantyzmy i podać ich znaczenia; - podać znaczenia neologizmów z wiersza; - wskazać w wierszu wyrazy utworzone za pomocą partykuły „nie” i podać ich znaczenie; - podać znaczenia neologizmów z wiersza; - stosować w wypowiedziach właściwą intencję; - zaproponować inny rodzaj reakcji bohatera na wypowiedzi - opisać intencje zawarte w pytaniu - wykazać, że wszystkie przytoczone wypowiedzi bohaterów odpowiadają etykietce językowej; - przedstawić elementy poetyckiego pejzażu w wierszu L.Staffa; - omówić relacje w wierszu L.Staffa między naturą a człowiekiem; - przedstawić swoją opinię o „prawdzie o drzewach”; - wyodrębnić obrazy poetyckie i zaproponować ich tytuły; - wskazać główny motyw wiersza; - omówić wykorzystanie motywu drzewa - ustalić, w którym z planów czasowych została zachowana chronologia i ciągłość czasowa wydarzeń (Cudzoziemka) - wskazać środki literackie służące do przedstawienia pejzażu w wierszu; - wskazać rodzaje narracji i określić ich funkcje w powieści Kuncewiczowej - nazwać technikę psychologicznego przedstawienia wykorzystaną we wskazanym fragmencie Cudzoziemki - przedstawić motyw uczuć Róży - zrekonstruować portret psychologiczny Róży 	<ul style="list-style-type: none"> - w odniesieniu do determinizmu biologiczno-środowiskowego (Granica) - wyjaśnić symboliczny sens wskazanej sceny Granicy - przedstawić wizerunek starości ukazany w tekstach - porównać literackie obrazy śmierci; - scharakteryzować miłość bohaterów; - ocenić uczucie postaci; - porównać różne obrazy miłości - ocenić myśl poety na temat związku miłości i śmierci; - podać współczesne wyrazy zapożyczone i wskazać źródło zapożyczenia - stosować w praktyce zasady etykiety językowej; - wyjaśnić, na czym polega nieszczerosc wypowiedzi matki we wskazanym fragmencie; - określić intencje wypowiedzi syna; - określić, na czym polega estetyzm wizji świata przedstawionego w wierszu L.Staffa - zinterpretować sens wiersza, używając pojęcie epifania; - porównać środki literackiego obrazowania w wierszach i wskazać różnice w estetyce poetyckiej - wyjaśnić, na czym w wierszu L.Staffa polegają nawiązania do toposu homo viator; - wyjaśnić, jak poeta łączy ideę wędrowania z głównym motywem wiersza i wątkami autobiograficznymi; - dokonać analizy wiersza; - przedstawić pierwiastki klasyczne - określić związek pomiędzy tematem opisu a neologizmami i neosemantyzmami użytymi w wierszu; - określić rodzaje przedstawienia akcji i przedakcji oraz funkcje takiego przedstawienia czasu w powieści Kuncewiczowej - wskazać w wybranych powieściach sposoby zastosowania kompozycji chronologicznej, retardacji i określić ich funkcję; - określić rodzaje przedstawienia akcji i przedakcji oraz funkcje takiego przedstawienia czasu w powieści Cudzoziemka - wskazać w wybranych powieściach sposoby zastosowania kompozycji chronologicznej, retardacji i określić ich funkcję; - zinterpretować zachowanie Róży w czasie przedstawienia w operze; - określić motywację psychologiczną reakcji Róży - wyjaśnić zastosowanie introspekcji do określenia portretu psychologicznego bohaterki Cudzoziemki - ocenić Różę, uzasadniając swoje zdanie; - wyjaśnić, w jaki sposób w ludzkiej psychice przeszłość łączy się z przyszłością i określić ich wzajemny wpływ; - przedstawić bohaterów literackich z różnych epok, dla których pamięć stała się ciężarem; - zrelejonować tekst na temat pamięci jako źródła nieszczęścia i nadziei; - zrelejonować tekst na temat powieści o czasie i ludzkiej pamięci; - określić, na czym polega fantastycznaukowy koncept utworu Solaris, na którym opiera się fabuła utworu Lema - określić wpływ fantastycznaukowej fabuły utworu Lema na poruszaną problematykę i uzasadnić swoje zdanie; - wyrazić swoją opinię na temat powieści o przeszłości (Cudzoziemka) i przyszłości (Solaris) i próbach odzyskania tego, co bohaterowie utracili;
---	---	---	--